

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

Skrócone śródroczne
skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za okres 6 miesięcy zakończony
30 czerwca 2017 roku



Spis treści

Wstęp	3
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe	6
1. Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat	6
2. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
3. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	8
4. Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	9
5. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	12
Informacje uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	14
1. Informacje o PZU i Grupie PZU	14
2. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy PZU	29
3. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości	31
4. Kluczowe szacunki i osądy	41
5. Korekty błędów lat ubiegłych	41
6. Znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego	41
7. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego	42
8. Noty uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	43
9. Aktywa i zobowiązania warunkowe	80
10. Zarządzanie kapitałem własnym	80
11. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	81
12. Emisje, wykupy i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	92
13. Niespłacenie lub naruszenie istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki	92
14. Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji	92
15. Dywidendy	92
16. Sprawy sporne	93
17. Pozostałe informacje	97

Wstęp

Oświadczenie o zgodności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej (odpowiednio „skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe” oraz „Grupa PZU”) sporządzono zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” zatwierdzonego przez Komisję Unii Europejskiej oraz zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu w sprawie informacji bieżących i okresowych.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe powinno być czytane łącznie ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy PZU za 2016 rok.

Okres objęty skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono za okres 6 miesięcy od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej.

Waluta funkcjonalna i prezentacji

Walutą funkcjonalną i prezentacji PZU oraz innych jednostek z siedzibą w Polsce jest polski złoty. Walutą funkcjonalną spółek z siedzibą na Litwie, Łotwie i w Szwecji jest euro, natomiast spółek mających siedzibę na Ukrainie jest hrywna ukraińska.

O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie kwoty przedstawione w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazane są w milionach złotych.

Kursy walut

Dane finansowe zagranicznych jednostek zależnych przelicza się na polskie złote:

- aktywa i zobowiązania – po średnim kursie ustalonym przez NBP obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego;
- pozycje rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów – po średniej arytmetycznej średnich kursów ustalanych przez NBP na daty kończące każdy miesiąc okresu sprawozdawczego.

Waluta	1 stycznia – 30 czerwca 2017	1 stycznia – 30 czerwca 2016	30 czerwca 2017	30 czerwca 2016
euro	4,2474	4,3805	4,2265	4,4255
hrywna ukraińska	0,1459	0,1535	0,1424	0,1603

Założenie kontynuowania działalności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy PZU w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Na dzień podpisania skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdzono istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości

kontynuacji działalności przez jednostki Grupy PZU w okresie 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Działalność zaniechana

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku jednostki Grupy PZU nie zaniechały prowadzenia jakiegokolwiek istotnego rodzaju działalności.

Sezonowość lub cykliczność działalności

Działalność Grupy PZU nie podlega istotnej sezonowości lub cykliczności.

Słowniczek pojęć

Poniżej wyjaśniono najważniejsze pojęcia i skróty użyte w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Nazwy spółek

AAS Balta – Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta.

Alior Bank – Alior Bank SA.

Bank BPH – Bank BPH SA.

Elvita – Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.

EMC – EMC Instytut Medyczny SA.

Gamma – Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.

Grupa Kapitałowa Alior Banku – Alior Bank wraz z jednostkami zależnymi: Alior Services sp. z o.o., Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o., Alior Leasing sp. z o.o., Meritum Services ICB SA, Money Makers TFI SA, New Commerce Services sp. z o.o., Absource sp. z o.o., Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.

Grupa Kapitałowa Armatura – Armatura Kraków SA wraz z jednostkami zależnymi: Aquaform SA, Aquaform Badprodukte GmbH, Aquaform Ukraine TOW, Aquaform Romania SRL, Morehome.pl sp. z o.o.

Link4 – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna.

NZOZ Trzebinia – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Trzebinia sp. z o.o.

Pekao – Bank Pekao SA.

PFR – Polski Fundusz Rozwoju SA.

PGAM – Pioneer Global Asset Management S.p.A.

Pioneer Pekao TFI – Pioneer Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA.

Pioneer PTE – Pekao Pioneer Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA.

Podstawowa Działalność Banku BPH – zorganizowana część przedsiębiorstwa, obejmująca wszelkie aktywa i pasywa Banku BPH, za wyjątkiem aktywów i pasywów stanowiących działalność hipoteczną Banku BPH, które pozostały w Banku BPH po podziale Banku BPH.

PPIM – Pioneer Pekao Investment Management SA.

Proelmed – Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.

PTE PZU – Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA.

PZU, jednostka dominująca – Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna.

PZU CO – PZU Centrum Operacji Spółka Akcyjna.

PZU Ukraina – PrJSC IC PZU Ukraine.

PZU Ukraina Życie – PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance.

PZU Życie – Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna.

SU Krystynka – Sanatorium Uzdrawiskowe „Krystynka” sp. z o.o.

TFI PZU – Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA.

TUW PZUW – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Xelion – Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o.

Pozostałe definicje

BFG – Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

CGU – jednostka generująca przepływy pieniężne (ang. *cash generating unit*).

GOOZPDO – główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w rozumieniu MSSF 8 – Segmenty operacyjne.

GPW – Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie.

IBNR – ang. *Incurring But Not Reported* lub II rezerwa – rezerwa na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2016 rok – roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku, sporządzone zgodnie z PSR, podpisane przez Zarząd PZU 14 marca 2017 roku.

KNF – Komisja Nadzoru Finansowego.

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Komisję Europejską, które na 30 czerwca 2017 roku zostały opublikowane i weszły w życie.

NBP – Narodowy Bank Polski.

PGK – Podatkowa Grupa Kapitałowa zawiązana na mocy umowy podpisanej 25 września 2014 roku pomiędzy 13 spółkami Grupy PZU: PZU, PZU Życie, Link4, PZU CO, PZU Pomoc SA, Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o., Ipsilon sp. z o.o., PZU Asset Management SA, TFI PZU, PZU Zdrowie SA, PZU Finanse sp. z o.o., Omicron SA, Omicron Bis SA. PGK powołano na okres 3 lat – od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2017 roku. Spółką dominującą i reprezentującą PGK jest PZU.

PSR – ustawa z 29 września 1994 roku o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2016 roku poz. 1047 z późn. zmianami) oraz przepisy wydane na jej podstawie.

Rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych – Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 133 z późn. zmianami).

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe – roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku, sporządzone zgodnie z MSSF, podpisane przez Zarząd PZU 14 marca 2017 roku. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe dostępne jest na stronie internetowej PZU pod adresem www.pzu.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

UKNF – Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej – ustawa z 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2017 roku, poz. 1170).

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe

1. Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)	1 stycznia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	8.1	5 838	11 606	5 061	9 862
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto		(214)	(307)	(88)	(142)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto		5 624	11 299	4 973	9 720
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto		(349)	(952)	(304)	(734)
Składki zarobione netto		5 275	10 347	4 669	8 986
Przychody z tytułu prowizji i opłat	8.2	431	702	209	395
Przychody netto z inwestycji	8.3	1 921	3 267	949	1 879
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	8.4	(88)	(301)	(379)	(470)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	8.5	(460)	66	(119)	(4)
Pozostałe przychody operacyjne	8.6	251	530	209	412
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		(3 587)	(7 379)	(3 135)	(6 231)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		83	165	36	66
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	8.7	(3 504)	(7 214)	(3 099)	(6 165)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	8.8	(123)	(204)	(75)	(127)
Koszty odsetkowe	8.9	(254)	(426)	(175)	(346)
Koszty akwizycji	8.10	(718)	(1 412)	(635)	(1 252)
Koszty administracyjne	8.10	(1 164)	(2 025)	(648)	(1 278)
Pozostałe koszty operacyjne	8.11	(627)	(1 131)	(572)	(980)
Zysk z działalności operacyjnej		940	2 199	334	1 050
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności		(1)	(1)	(1)	(1)
Zysk brutto		939	2 198	333	1 049
Podatek dochodowy	8.13	(213)	(465)	(102)	(259)
Zysk netto, w tym:		726	1 733	231	790
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej		506	1 446	168	660
- zysk przypisywany właścicielom udziałów niekontrolujących		220	287	63	130
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	8.12	863 521 269	863 516 697	863 473 794	863 473 794
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w złotych)	8.12	0,59	1,67	0,19	0,76

2. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	Nota	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)	1 stycznia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)
Zysk netto		726	1 733	231	790
Inne całkowite dochody	8.13	1	8	(19)	(28)
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		-	7	(19)	(28)
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży		(14)	42	(62)	(70)
Różnice kursowe z przeliczenia		1	(53)	41	41
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych netto		13	18	2	1
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		1	1	-	-
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych		1	1	-	-
Dochody całkowite netto, razem		727	1 741	212	762
- dochody całkowite przypisywane właścicielom jednostki dominującej		491	1 419	167	645
- dochody całkowite przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		236	322	45	117

3. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	1 stycznia 2016 (przekształcone)
Wartość firmy	8.14	3 278	1 583	1 532
Wartości niematerialne		1 963	1 463	1 393
Inne aktywa	8.15	892	871	813
Odroczone koszty akwizycji		1 473	1 407	1 154
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	8.23	1 126	990	1 097
Rzeczowe aktywa trwałe		2 819	1 467	1 300
Nieruchomości inwestycyjne		1 703	1 738	1 172
Jednostki wyceniane metodą praw własności		190	37	54
Aktywa finansowe		257 125	105 300	89 229
Utrzymywane do terminu wymagalności	8.16.1	23 371	17 346	17 370
Dostępne do sprzedaży	8.16.2	31 674	11 635	7 745
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	8.16.3	18 267	21 882	20 648
Pochodne instrumenty zabezpieczające		298	72	140
Pożyczki	8.16.4	183 515	54 365	43 326
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		1 586	624	369
Należności	8.18	10 222	5 703	3 338
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych		11 646	2 973	2 440
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	8.22	1 239	1 189	1 506
Aktywa, razem		295 262	125 345	105 397

Kapitały i zobowiązania	Nota	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	1 stycznia 2016 (przekształcone)
Kapitały				
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej		13 154	13 010	12 924
Kapitał podstawowy		86	86	86
Pozostałe kapitały		11 908	10 869	10 142
Niepodzielony wynik		1 160	2 055	2 696
Zysk z lat ubiegłych		(286)	108	2 696
Zysk netto		1 446	1 947	-
Udziały niekontrolujące		21 474	4 117	2 194
Kapitały, razem		34 628	17 127	15 118
Zobowiązania				
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	8.23	43 785	42 194	41 280
Rezerwy na świadczenia pracownicze		532	128	117
Inne rezerwy	8.24	574	367	108
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		623	469	509
Zobowiązania finansowe	8.25	204 291	60 030	44 695
Inne zobowiązania	8.26	10 797	4 997	3 570
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	8.22	32	33	-
Zobowiązania, razem		260 634	108 218	90 279
Kapitały i zobowiązania, razem		295 262	125 345	105 397

4. Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitał podstawowy	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej								Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
		Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik				
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2017 roku	86	(1)	10 758	106	5	3	(2)	2 055	-	13 010	4 117	17 127
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	-	21	-	-	-	-	-	21	21	42
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	4	-	-	-	-	-	4	14	18
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	(53)	-	-	(53)	-	(53)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	26	-	-	(53)	-	-	(27)	35	8
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	1 446	1 446	287	1 733
Całkowite dochody razem	-	-	-	26	-	-	(53)	-	1 446	1 419	322	1 741
Pozostałe zmiany, w tym:	-	1	1 069	(4)	-	-	-	(2 341)	-	(1 275)	17 035	15 760
Podział wyniku finansowego	-	-	1 122	-	-	-	-	(2 330)	-	(1 208)	-	(1 208)
Transakcje na akcjach własnych	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Nabycie akcji Pekao	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17 176	17 176
Transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	(57)	-	-	-	-	-	-	(57)	(116)	(173)
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości	-	-	4	(4)	-	-	-	-	-	-	-	-
Inne zmiany kapitału ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	(11)	-	(11)	(25)	(36)
Stan na 30 czerwca 2017 roku	86	-	11 827	128	5	3	(55)	(286)	1 446	13 154	21 474	34 628

¹⁾ Dodatkowe informacje w punkcie 1.4.1.2.

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitał podstawowy	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej								Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
		Pozostałe kapitały					Niepodzielony wynik					
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2016 roku	86	-	9 947	241	-	(4)	(42)	2 696	-	12 924	2 194	15 118
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	-	(104)	-	-	-	-	-	(104)	(40)	(144)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	(9)	-	-	-	-	-	(9)	(22)	(31)
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	40	-	-	40	-	40
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	-	-	-	-	-	7	-	-	-	7	-	7
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	3
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	(110)	-	7	40	-	-	(63)	(62)	(125)
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	1 947	1 947	470	2 417
Całkowite dochody razem	-	-	-	(110)	-	7	40	-	1 947	1 884	408	2 292
Pozostałe zmiany, w tym:	-	(1)	811	(25)	5	-	-	(2 588)	-	(1 798)	1 515	(283)
Podział wyniku finansowego	-	-	787	-	5	-	-	(2 588)	-	(1 796)	-	(1 796)
Emisje akcji Alior Banku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 528	1 528
Transakcje na akcjach własnych	-	(1)	-	-	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)
Zmiany w składzie Grupy PZU i transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	(1)	-	-	-	-	-	-	(1)	(13)	(14)
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości	-	-	25	(25)	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 roku	86	(1)	10 758	106	5	3	(2)	108	1 947	13 010	4 117	17 127

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (przekształcone)	Kapitał podsta- wowy	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej								Razem	Udziały niekon- trolujące	Kapitał własny, razem
		Pozostałe kapitały					Niepodzielony wynik					
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2016 roku	86	-	9 947	241	-	(4)	(42)	2 696	-	12 924	2 194	15 118
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	-	(56)	-	-	-	-	-	(56)	(14)	(70)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	41	-	-	-	41	-	41
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	(56)	-	41	-	-	-	(15)	(13)	(28)
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	660	660	660	130	790
Całkowite dochody razem	-	-	-	(56)	-	41	-	660	660	645	117	762
Pozostałe zmiany, w tym:	-	(1)	798	(11)	5	-	-	(2 588)	-	(1 797)	1 518	(279)
Podział wyniku finansowego	-	-	787	-	5	-	-	(2 588)	-	(1 796)	-	(1 796)
Emisje akcji Alior Banku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 518	1 518
Transakcje na akcjach własnych	-	(1)	-	-	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości	-	-	11	(11)	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 30 czerwca 2016 roku	86	(1)	10 745	174	5	(4)	(1)	108	660	11 772	3 829	15 601

5. Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Zysk brutto	2 198	1 049
Korekty	773	1 068
Zmiana stanu należności od klientów z tytułu kredytów	(2 368)	(3 271)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu depozytów	2 377	4 136
Zmiana wyceny aktywów wycenianych w wartości godziwej	(66)	(23)
Przychody i koszty odsetkowe	(707)	(564)
Zrealizowane zyski/straty z działalności lokacyjnej i odpisy z tytułu utraty wartości	301	470
Wynik z tytułu różnic kursowych	(358)	6
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	(66)	(104)
Amortyzacja wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych	271	218
Zmiana stanu udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	(136)	85
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 591	421
Zmiana stanu należności	(2 143)	(181)
Zmiana stanu zobowiązań	1 382	41
Przepływy z tytułu kontraktów inwestycyjnych	(55)	(90)
Nabycia i odkupienia jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych	(150)	55
Podatek dochodowy zapłacony	(553)	(233)
Pozostałe korekty	1 453	102
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 971	2 117
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Wpływy	488 251	479 715
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych	43	40
- wpływy z nieruchomości inwestycyjnych	150	135
- zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych	5	10
- zbycie udziałów i akcji	1 739	1 860
- realizacja dłużnych papierów wartościowych	111 652	63 801
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży	175 743	193 407
- zamknięcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	114 140	171 324
- realizacja pozostałych lokat	78 937	48 406
- odsetki otrzymane	816	708
- dywidendy otrzymane	15	10
- środki pieniężne nabyte w transakcjach połączenia jednostek i z tytułu zmiany zakresu konsolidacji	4 998	-
- pozostałe wpływy z lokat	13	14

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Wydatki	(483 411)	(481 845)
- nabycie nieruchomości inwestycyjnych	(24)	(138)
- wydatki na utrzymanie nieruchomości inwestycyjnych	(90)	(80)
- nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych	(194)	(153)
- nabycie udziałów i akcji	(932)	(1 863)
- nabycie udziałów i akcji w jednostkach zależnych	(6 200)	(344)
- zmniejszenie stanu środków pieniężnych z tytułu zmiany zakresu konsolidacji	(54)	-
- nabycie dłużnych papierów wartościowych	(106 503)	(67 410)
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży	(174 595)	(192 254)
- otwarcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	(113 701)	(170 947)
- nabycie pozostałych lokat	(81 113)	(48 655)
- pozostałe wydatki na lokaty	(6)	(1)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	4 840	(2 130)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Wpływy	130 016	177 680
- wpływy z tytułu emisji akcji przez jednostki zależne (w części opłaconej przez udziałowców niekontrolujących)	-	1 502
- wpływy z tytułu kredytów i pożyczek	1 611	39
- wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 250	264
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	126 155	175 875
Wydatki	(129 070)	(178 411)
- spłata kredytów i pożyczek	(1 618)	(2)
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	(127 415)	(178 388)
- odsetki od kredytów i pożyczek	(3)	(2)
- odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	(34)	(19)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	946	(731)
Przepływy pieniężne netto, razem	8 757	(744)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	2 973	2 440
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	(84)	12
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu, w tym:	11 646	1 708
- o ograniczonej możliwości dysponowania	55	67

Informacje uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje o PZU i Grupie PZU

1.1 PZU

Jednostką dominującą w Grupie PZU jest PZU – spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24.

PZU jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000009831.

Podstawowym przedmiotem działalności PZU według Polskiej Klasyfikacji Działalności są pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (PKD 65.12), a według Europejskiej Klasyfikacji Działalności – ubezpieczenia rzeczowe (EKD 6603).

1.2 Jednostki Grupy PZU

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	
Jednostki ubezpieczeniowe objęte konsolidacją						
1	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	Warszawa	nd.	nd.	nd.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.pzu.pl/
2	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA	Warszawa	18.12.1991	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-zycie
3	Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA	Warszawa	15.09.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.link4.pl/
4	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych	Warszawa	20.11.2015	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://tuwpzuw.pl/
5	Lietuvos Draudimas AB	Wilno (Litwa)	31.10.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.ld.lt/
6	Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta	Ryga (Łotwa)	30.06.2014	99,99%	99,99%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.balta.lv/
7	PrJSC IC PZU Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.pzu.com.ua/
8	PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. http://www.pzu.com.ua/
9	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie. https://pzuqd.lt/
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao						
10	Bank Pekao SA	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Usługi bankowe. https://www.pekao.com.pl/
11	Pekao Bank Hipoteczny SA	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Usługi bankowe. http://www.pekaobh.pl/
12	Centralny Dom Maklerski Pekao SA	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Usługi maklerskie. https://www.cdmpekao.com.pl/
13	Pekao Leasing sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Usługi leasingowe. http://www.pekaoleasing.com.pl/
14	Pekao Investment Banking SA	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Usługi maklerskie. http://pekaobh.pl/
15	Pekao Faktoring sp. z o.o.	Lublin	07.06.2017	20,00%	nd.	Usług faktoringowe. https://www.pekaofaktoring.pl/
16	Pekao Pioneer Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	Warszawa	07.06.2017	13,00% ¹⁾	nd.	Zarządzanie funduszami emerytalnymi. https://www.pekaopte.pl/
17	Centrum Kart SA	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Usługi finansowe pomocnicze. http://www.centrumkart.pl/
18	Pekao Financial Services sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Agent transferowy. http://www.pekao-fs.com.pl/pl/
19	Centrum Bankowości Bezpośredniej sp. z o.o.	Kraków	07.06.2017	20,00%	nd.	Usługi call – center. http://www.cbb.pl/
20	Pekao Property SA	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Działalność deweloperska.
21	FPB – Media sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Działalność deweloperska.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao – ciąg dalszy						
22	Pekao Fundusz Kapitałowy sp. z o.o.(w likwidacji)	Warszawa	07.06.2017	20,00%	nd.	Doradztwo gospodarcze.
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Alior Banku						
23	Alior Bank SA	Warszawa	18.12.2015	31,36%	29,45%	Usługi bankowe. https://www.aliorbank.pl/
24	Alior Services sp. z o.o.	Warszawa	18.12.2015	31,36%	29,45%	Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.
25	Centrum Obrotu Wierzytelnościami sp. z o.o.	Kraków	18.12.2015	31,36%	29,45%	Obrót wierzytelnościami.
26	Alior Leasing sp. z o.o.	Wrocław	18.12.2015	31,36%	29,45%	Usługi leasingowe. https://www.aliorbank.pl/wlasna-dzialalnosc/alior-leasing.html
27	Meritum Services ICB SA	Gdańsk	18.12.2015	31,36%	29,45%	Usługi informatyczne.
28	Money Makers TFI SA	Warszawa	18.12.2015	18,87% ²⁾	17,33% ²⁾	Usługi asset management i zarządzanie subfunduszami Alior SFIO. http://www.moneymakers.pl
29	New Commerce Services sp. z o.o.	Warszawa	18.12.2015	31,36%	29,45%	Spółka nie prowadzi działalności.
30	Absource sp. z o.o.	Kraków	04.05.2016	31,36%	29,45%	Działalność usługowa w zakresie informatyki.
31	Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.	Katowice	30.01.2017	31,36%	nd.	Działalność brokerska.
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki						
32	Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA	Warszawa	08.12.1998	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/pte-pzu
33	PZU Centrum Operacji SA	Warszawa	30.11.2001	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi.
34	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA	Warszawa	30.04.1999	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/tfi-pzu
35	PZU Pomoc SA	Warszawa	18.03.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance. http://www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-pomoc
36	PZU Finance AB (publ.)	Sztokholm (Szwecja)	02.06.2014	100,00%	100,00%	Usługi finansowe.
37	PZU Finanse sp. z o.o.	Warszawa	08.11.2013	100,00%	100,00%	Usługi finansowo-księgowe.
38	Tower Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	27.08.1998	100,00%	100,00%	Pozostała działalność usługowa.
39	Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2004	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości. http://www.ogrodowainwestycje.pl/
40	PZU Zdrowie SA	Warszawa	02.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-zdrowie-sa

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki						
41	Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.	Płock	09.05.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://cmmedica.pl/
42	Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa Prof-Med sp. z o.o.	Wrocław	12.05.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://cmprofmed.pl/
43	Sanatorium Uzdrawiskowe „Krystynka” sp. z o.o.	Ciechocinek	09.05.2014	99,09%	99,09%	Usługi szpitalne, rehabilitacyjne, sanatoryjne. http://www.sanatoriumkrystynka.pl/
44	Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.	Jaworzno	01.12.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.elvita.pl/
45	Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	Łaziska Górne	01.12.2014	57,00%	57,00%	Usługi medyczne. http://www.proelmed.pl/
46	Rezo-Medica sp. z o.o.	Płock	23.04.2015	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://rezo-medica.pl/
47	Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.	Warszawa	08.09.2015	60,46%	60,46%	Usługi medyczne. http://www.cmgamma.pl/
48	Medicus w Opolu sp. z o.o.	Opole	30.09.2015	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://medicus.opole.pl/
49	Polmedic sp. z o.o.	Radom	30.11.2016	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.polmedic.com.pl/
50	Specjalistyczna Przychodnia Medycyny Pracy sp. z o.o.	Radom	30.11.2016	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.medycynapracy.com.pl/
51	Artimed Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej sp. z o.o.	Kielce	21.12.2016	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://artimed.pl/
52	Revimed sp. z o.o.	Gdańsk	31.05.2017	100,00%	nd.	Usługi medyczne. http://www.revimed.pl/
53	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Trzebinia sp. z o.o.	Trzebinia	30.06.2017	95,25%	nd.	Usługi medyczne. http://www.nzoz.trzebinia.com/
54	Arm Property sp. z o.o.	Kraków	26.11.2014	100,00%	100,00%	Kupno i sprzedaż nieruchomości.
55	Ipsilon sp. z o.o.	Warszawa	02.04.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance oraz usługi medyczne.
56	PZU Asset Management SA	Warszawa	12.07.2001	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
57	Omicron SA	Warszawa	13.09.2011	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
58	Omicron BIS SA	Warszawa	28.08.2014	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
59	Sigma BIS SA	Warszawa	12.12.2014	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
60	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
61	L4C sp. z o.o. w likwidacji ³⁾	Warszawa	15.09.2014	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	
Jednostki objęte konsolidacją - Grupa Kapitałowa Armatura						
62	Armatura Kraków SA ⁴⁾	Kraków	07.10.1999	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż grzejników, baterii sanitarnych oraz administracja i zarządzanie grupą kapitałową. http://www.grupa-armatura.pl/
63	Aquaform SA	Środa Wlkp.	15.01.2015	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż wyposażenia łazienkowego.
64	Aquaform Badprodukte GmbH	Anhausen (Niemcy)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Sprzedaż hurtowa.
65	Aquaform Ukraine TOW	Żytomierz (Ukraina)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Sprzedaż hurtowa.
66	Aquaform Romania SRL	Prejmer (Rumunia)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Sprzedaż hurtowa.
67	Morehome.pl sp. z o.o.	Środa Wlkp.	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją – fundusze inwestycyjne						
68	PZU SFIO Universum	Warszawa	15.12.2009	nd.	nd.	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.
69	PZU FIZ Dynamiczny	Warszawa	27.01.2010	nd.	nd.	j.w.
70	PZU FIZ Sektora Nieruchomości ⁵⁾	Warszawa	01.07.2008	nd.	nd.	j.w.
71	PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 ⁵⁾	Warszawa	21.11.2011	nd.	nd.	j.w.
72	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1	Warszawa	12.12.2012	nd.	nd.	j.w.
73	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2	Warszawa	19.11.2012	nd.	nd.	j.w.
74	PZU FIZ Surowcowy	Warszawa	03.09.2015	nd.	nd.	j.w.
75	PZU FIO Globalny Obligacji Korporacyjnych	Warszawa	30.05.2016	nd.	nd.	j.w.
76	PZU FIZ Forte	Warszawa	01.07.2016	nd.	nd.	j.w.
77	PZU Telekomunikacja Media Technologia	Warszawa	07.09.2016	nd.	nd.	j.w.
78	PZU Dłużny Aktywny	Warszawa	26.10.2016	nd.	nd.	j.w.
79	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych Witelo Fund	Warszawa	30.11.2016	nd.	nd.	j.w.
80	PZU FIZ Akcji Combo	Warszawa	09.03.2017	nd.	nd.	j.w.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	
Jednostki stowarzyszone						
81	GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	Tychy	08.06.1999	30,00%	30,00%	Obsługa ubezpieczeń.
82	EMC Instytut Medyczny SA	Wrocław	18.06.2013	28,31% ⁶⁾	28,31% ⁶⁾	Ochrona zdrowia ludzkiego, prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych i farmacji.
83	Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	10,00% ⁷⁾	nd.	Pośrednictwo finansowe. https://www.xelion.pl/
84	Pioneer Pekao Investment Management SA	Warszawa	07.06.2017	9,80% ⁷⁾	nd.	Zarządzanie aktywami. http://www.pioneer.com.pl/
85	Pioneer Pekao TFI SA	Warszawa	07.06.2017	9,80% ⁷⁾	nd.	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. http://www.pioneer.com.pl/
86	CPF Management	Tortola, Brytyjskie Wyspy Dziewicze	07.06.2017	8,00% ⁷⁾	nd.	Działalność doradcza i biznesowa – spółka nie prowadzi działalności.

¹⁾ Jednostka bezpośrednio zależna od Pekao, w której posiada on 65,00%. W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU sprawuje nad jednostką kontrolę.

²⁾ Jednostka bezpośrednio zależna od Alior Banku, w której posiada on 60,16%. W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU sprawuje nad jednostką kontrolę.

³⁾ 16 maja 2017 roku zgromadzenie wspólników podjęło uchwałę o otwarciu likwidacji spółki.

⁴⁾ 30 czerwca 2017 roku doszło do połączenia Armatury Kraków SA i Armatoory SA. Połączenie nastąpiło przez przeniesienie na Armaturę Kraków SA całego majątku Armatoory SA bez równoczesnego podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej, bez wymiany akcji spółki przejmowanej na akcje spółki przejmującej oraz bez zmiany statutu spółki przejmującej. Transakcja nie miała wpływu na skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

⁵⁾ Na 30 czerwca 2017 roku fundusze PZU FIZ Sektora Nieruchomości i PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 prowadziły swoją działalność inwestycyjną poprzez zależne spółki prawa handlowego (objęte konsolidacją) mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia, których liczba wynosiła odpowiednio dla każdego funduszu: 15 i 20 (31 grudnia 2016 roku: 24 i 11).

⁶⁾ % głosów posiadanych przez PZU różni się od % kapitału akcyjnego i zarówno na 30 czerwca 2017 roku, jak i na 31 grudnia 2016 roku wynosił 25,44%. Różnica pomiędzy udziałem w głosach a udziałem w kapitale wynika z posiadania przez akcjonariuszy niekontrolujących akcji uprzywilejowanych co do głosu.

⁷⁾ Jednostki stowarzyszone z Pekao, w których posiada on odpowiednio 50,00% (Xelion), 49,00% (PPIM oraz Pioneer Pekao TFI) oraz 40,00% (CPF Management). W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU wywiera na te jednostki znaczący wpływ.

Na 30 czerwca 2017 roku poza jednostkami wymienionymi w tabeli Grupa PZU posiadała 100% udziałów w spółce Syta Development sp. z o.o. w likwidacji, nad którą kontrolę sprawuje likwidator niezależny od Grupy PZU i z tej przyczyny spółka nie podlegała konsolidacji. Wartość tych udziałów w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy PZU wynosiła zero.

1.3 Udziały niekontrolujące

W tabeli poniżej przedstawiono spółki zależne, w których występują lub występowały udziały niekontrolujące:

Nazwa jednostki	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Pekao	80,00%	nd.
Alior Bank	68,64%	70,55%
Gamma	39,54%	39,54%
Proelmed	43,00%	43,00%
NZOZ Trzebinia sp. z o.o.	4,75%	nd.
SU Krystynka	0,91%	0,91%
UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	0,66%	0,66%
AAS Balta	0,01%	0,01%

Wartość bilansowa udziałów niekontrolujących	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Pekao	17 326	nd.
Alior Bank	4 144	4 111
Pozostałe	4	6
Razem	21 474	4 117

Poniżej przedstawiono skrócone informacje finansowe dotyczące Grupy Kapitałowej Pekao oraz Grupy Kapitałowej Alior Banku ujęte w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Aktywa	Pekao		Alior Bank	
	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Wartości niematerialne	537	nd.	677 ²⁾	666 ²⁾
Inne aktywa	188	nd.	94	73
Rzeczowe aktywa trwałe	1 400	nd.	476	486
Nieruchomości inwestycyjne	23	nd.	-	-
Jednostki wyceniane metodą praw własności	157	nd.	-	-
Aktywa finansowe	157 697	nd.	56 152	57 092
Utrzymywane do terminu wymagalności	4 384	nd.	223	220
Dostępne do sprzedaży	22 453	nd.	6 757	9 505
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	3 571	nd.	421	419
Pochodne instrumenty zabezpieczające	259	nd.	46	72
Pożyczki	127 030	nd.	48 705 ²⁾	46 876 ²⁾
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	921	nd.	608 ²⁾	594 ²⁾
Należności	2 560	nd.	748	815
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	6 943	nd.	2 744	1 126
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	48	nd.	-	1
Aktywa, razem	170 474 ¹⁾	nd.	61 499	60 853

Kapitały i zobowiązania	Pekao		Alior Bank	
	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Kapitały				
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	21 638	nd.	6 036	5 827
Kapitał podstawowy	262	nd.	1 293	1 293
Pozostałe kapitały	20 578	nd.	4 972	4 298
Niepodzielony wynik	798	nd.	(229) ²⁾	236 ²⁾
Udziały niekontrolujące	15	nd.	1	1
Kapitały, razem	21 653	nd.	6 037	5 828¹⁾
Zobowiązania				
Rezerwy na świadczenia pracownicze	383	nd.	46	43
Inne rezerwy	248	nd.	174	276
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	5	nd.	-	-
Zobowiązania finansowe	142 846	nd.	54 091	53 266
Inne zobowiązania	5 339	nd.	1 151 ²⁾	1 440 ²⁾
Zobowiązania, razem	148 821	nd.	55 462	55 025
Kapitały i zobowiązania, razem	170 474¹⁾	nd.	61 499	60 853

¹⁾ Ze względu na fakt, że przedstawione w niniejszym skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym rozliczenie nabycia akcji Pekao ma charakter prowizoryczny przedstawione dane nie uwzględniają efektów wyceny pozycji bilansowych do wartości godziwej oraz ewentualnych wartości niematerialnych, które mogą zostać zidentyfikowane w procesie alokacji ceny nabycia.

²⁾ W tym efekt korekty z tytułu wyceny pozycji bilansowych do wartości godziwej na moment objęcia konsolidacją i ich dalszej wyceny oraz amortyzacji wartości niematerialnych zidentyfikowanych w transakcji przejęcia Alior Banku.

Rachunek zysków i strat	Pekao		Alior Bank	
	1 czerwca - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Przychody z tytułu prowizji i opłat	185	nd.	412	279
Przychody netto z inwestycji	495	nd.	2 051 ¹⁾	1 319
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(45)	nd.	(449)	(323)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	8	nd.	(150)	18
Pozostałe przychody operacyjne	16	nd.	82	44
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(25)	nd.	(169)	(112)
Koszty odsetkowe	(83)	nd.	(308)	(300)
Koszty administracyjne	(266)	nd.	(957) ²⁾	(520)
Pozostałe koszty operacyjne	(58)	nd.	(226) ³⁾	(159)
Zysk z działalności operacyjnej	227	nd.	286^{1) 2) 3)}	246
Udział w zyskach jednostek wycenianych metodą praw własności	3	nd.	-	-
Zysk brutto	230	nd.	286^{1) 2) 3)}	246
Podatek dochodowy	(52)	nd.	(80)	(62)
Zysk netto	178	nd.	206^{1) 2) 3)}	184

¹⁾ W tym 42 mln zł (w I półroczu 2016 roku: 50 mln zł) dodatniego wpływu z tytułu różnic w przychodach odsetkowych od portfela kredytów wycenionego do wartości godziwej na dzień nabycia Alior Banku.

²⁾ W tym 4 mln zł (w I półroczu 2016 roku: 7 mln zł) z tytułu rozliczenia zobowiązania z tytułu niekorzystnych (rodzących obciążenia) umów najmu nieruchomości rozpoznanego w wyniku transakcji przejęcia Alior Banku.

³⁾ W tym 18 mln zł (w I półroczu 2016 roku: 23 mln zł) kosztów z tytułu amortyzacji wartości niematerialnych (relacji z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe) nabytych w transakcji przejęcia Alior Banku.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	Pekao		Alior Bank	
	1 czerwca - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Zysk netto	178	nd.	206	184
Inne całkowite dochody – podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	7	nd.	40	(18)
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	(5)	nd.	34	(19)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych netto	12	nd.	6	1
Dochody całkowite netto, razem	185	nd.	246	166

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Pekao		Alior Bank	
	1 czerwca - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 596	nd.	(1 979)	1 532
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(396)	nd.	3 639	(5 141)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(1 244)	nd.	14	2 406
Przepływy pieniężne netto, razem	1 956	nd.	1 674	(1 203)

19 kwietnia 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Pekao podjęło uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy w wysokości 2 278 mln zł (8,68 zł na jedną akcję).

W tabeli poniżej zaprezentowano dodatkowo rachunek zysków i strat Grupy PZU prezentujący efekt nieuwzględnienia Alior Banku oraz Pekao jako jednostek zależnych, objętych konsolidacją.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Alior Banku	Wyłączenie danych Pekao	Eliminacja korekt konsolidacyjnych	Grupa bez Alior Banku i Pekao
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	11 606	-	-	-	11 606
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(307)	-	-	-	(307)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	11 299	-	-	-	11 299
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(952)	-	-	-	(952)
Składki zarobione netto	10 347	-	-	-	10 347
Przychody z tytułu prowizji i opłat	702	(412)	(185)	6	111
Przychody netto z inwestycji	3 267	(2 051)	(495)	6	727
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(301)	449	45	-	193
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	66	150	(8)	-	208
Pozostałe przychody operacyjne	530	(82)	(16)	-	432
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(7 379)	-	-	-	(7 379)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	165	-	-	-	165
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(7 214)	-	-	-	(7 214)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(204)	169	25	-	(10)
Koszty odsetkowe	(426)	308	83	(6)	(41)
Koszty akwizycji	(1 412)	-	-	(6)	(1 418)
Koszty administracyjne	(2 025)	957	266	(8)	(810)
Pozostałe koszty operacyjne	(1 131)	226	58	8	(839)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	2 199	(286)	(227)	-	1 686

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Alior Banku	Wyłączenie danych Pekao	Eliminacja korekt konsolida- cyjnych	Grupa bez Alior Banku i Pekao
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(1)	-	(3)	-	(4)
Zysk (strata) brutto	2 198	(286)	(230)	-	1 682
Podatek dochodowy	(465)	80	52	-	(333)
Zysk (strata) netto	1 733	(206)	(178)	-	1 349

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2016 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolida- cyjnych	Grupa bez Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	9 862	-	60	9 922
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(142)	-	-	(142)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	9 720	-	60	9 780
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(734)	-	(40)	(774)
Składki zarobione netto	8 986	-	20	9 006
Przychody z tytułu prowizji i opłat	395	(279)	-	116
Przychody netto z inwestycji	1 879	(1 319)	5	565
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(470)	323	-	(147)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	(4)	(18)	-	(22)
Pozostałe przychody operacyjne	412	(44)	-	368
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(6 231)	-	-	(6 231)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	66	-	-	66
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(6 165)	-	-	(6 165)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(127)	112	-	(15)
Koszty odsetkowe	(346)	300	(5)	(51)
Koszty akwizycji	(1 252)	-	-	(1 252)
Koszty administracyjne	(1 278)	520	(20)	(778)
Pozostałe koszty operacyjne	(980)	159	-	(821)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	1 050	(246)	-	804
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(1)	-	-	(1)
Zysk (strata) brutto	1 049	(246)	-	803
Podatek dochodowy	(259)	62	-	(197)
Zysk (strata) netto	790	(184)	-	606

1.4 Zmiany zakresu konsolidacji i struktury Grupy PZU

1.4.1. Transakcje połączenia jednostek gospodarczych

Rozliczenie transakcji połączenia jednostek gospodarczych przeprowadzane jest metodą przejęcia, zgodnie z MSSF 3 – „Połączenia jednostek”. Jego zastosowanie wymaga m. in. zidentyfikowania jednostki przejmującej, ustalenia dnia przejęcia, ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych w wartości godziwej na dzień przejęcia oraz wszelkich udziałów niekontrolujących w jednostce przejmowanej oraz ujęcia i wyceny wartości firmy.

Poprzez nabycie pakietu akcji Pekao, Grupa PZU realizuje swój strategiczny cel zwiększenia zaangażowania w sektorze usług bankowych. Wartość firmy ujęta w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynika z faktu, że Pekao jest wiodącą instytucją finansową w Polsce, posiadającą istotny potencjał do wypłaty dywidendy oraz możliwość dalszego umacniania swojej pozycji rynkowej. Poprzez integrację Grupy PZU z Pekao planowane jest rozszerzenie oferty produktowej, optymalizacja sieci sprzedaży oraz osiągnięcie szeregu synergii przychodowych i kosztowych, które będą miały wpływ na budowanie wartości po stronie Grupy PZU oraz Pekao.

1.4.1.1. Nabycie akcji Pekao

28 września 2016 roku rozpoczęto negocjacje zmierzające do zawarcia transakcji nabycia znacznego pakietu akcji Pekao przez PZU działający w konsorcjum z PFR od UniCredit S.p.A. („Sprzedający”, „UniCredit”, PZU, PFR i Sprzedający są łącznie określane jako „Strony”), które zakończyły się 8 grudnia 2016 roku.

Zarząd i Rada Nadzorcza PZU wyraziły zgody na zawarcie z UniCredit umowy sprzedaży pakietu akcji Pekao („SPA”) oraz innych umów niezbędnych do realizacji planowanej transakcji.

8 grudnia 2016 roku, PZU oraz PFR podpisali z UniCredit SPA.

Istotą transakcji wynikającej z SPA jest nabycie przez działające w porozumieniu PZU oraz PFR znacznego (obejmującego docelowo ok. 32,8% ogólnej liczby głosów) pakietu akcji Pekao („Transakcja”).

29 marca 2017 roku Zarząd i Rada Nadzorcza PZU wyraziły zgody na zawarcie z UniCredit i PFR aneksu do SPA oraz na zawarcie z PFR aneksów do umowy konsorcjum i porozumienia akcjonariuszy. Następnie, 29 marca 2017 roku, PZU, PFR oraz UniCredit podpisali aneks do SPA, którego celem było uproszczenie struktury transakcji, polegające w głównej mierze na zastąpieniu pośredniego nabycia akcji przez PZU (nabycia spółki celowej od UniCredit) nabyciem bezpośrednim. Transakcja nie przebiegała dwuetapowo, jak zakładano pierwotnie, a została zrealizowana w strukturze obejmującej bezpośrednie nabycie przez PZU i PFR wszystkich akcji Pekao będących przedmiotem Transakcji w jednej transzy, w dniu zamknięcia Transakcji, tj. 7 czerwca 2017 roku. PZU nabył bezpośrednio akcje Pekao reprezentujące ok. 20% ogólnej liczby głosów a PFR jednocześnie nabył bezpośrednio akcje Pekao reprezentujące ok. 12,8% ogólnej liczby głosów.

Cena, którą uzgodniły Strony to 123 zł za jedną akcję, co implikowało łączną cenę 10 589 mln zł za cały pakiet nabywany przez PZU i PFR, z czego cena za pakiet nabywany przez PZU wynosiła 6 457 mln zł. Cena zawierała także zapłatę za nabyte prawo do uchwalonej przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Pekao 19 kwietnia 2017 roku dywidendy w wysokości 8,68 zł na jedną akcję, czyli łącznie 456 mln zł. SPA nie przewiduje wprowadzenia korekty ceny nabycia.

Realizacja Transakcji była uzależniona od ziszczenia się warunków zawieszających wskazanych w SPA, które obejmowały w szczególności:

- (i) uzyskanie zgód organów antymonopolowych w Polsce (zgodę wydano 6 kwietnia 2017 roku) i na Ukrainie (27 marca 2017 roku PZU powziął informację o uzyskaniu zgody) oraz
- (ii) uzyskanie przez Sprzedającego oraz PZU i PFR stosownych zgód lub decyzji KNF (zgodę wydano 4 maja 2017 roku).

SPA zawiera pewien katalog oświadczeń i zapewnień ze strony Sprzedającego w odniesieniu do sprzedawanych akcji oraz w odniesieniu do sytuacji biznesowej i kondycji Pekao i innych podmiotów z grupy kapitałowej Pekao. Ponadto, SPA przewiduje zwolnienie z odpowiedzialności PZU i PFR z tytułu jakichkolwiek strat wynikających ze zmian regulacyjnych, mających wpływ na istniejący portfel kredytowy Pekao denominowany we frankach szwajcarskich. Strony uzgodniły, iż powyższe zwolnienie z odpowiedzialności nie będzie przekraczało uzgodnionej kwoty i będzie dostępne dla PZU i PFR zasadniczo przez okres 3 lat od nabycia przez PZU i PFR akcji Pekao.

W ramach SPA, PZU i PFR uzgodniły ze Sprzedającym zasady zakazu konkurencji obejmującego Sprzedającego i podmioty z jego grupy kapitałowej, a także zasady w zakresie zakazu pozyskiwania kluczowych pracowników Pekao.

Ze względu na konieczność zapewnienia stosownego odseparowania Pekao z grupy kapitałowej Sprzedającego, Strony zawarły umowę regulującą podstawowe zasady wydzielenia (w kontekście IT) Pekao z grupy kapitałowej Sprzedającego. Umowa ta określa zasady w szczególności w zakresie zapewnienia ciągłości obsługi procesów w oparciu o posiadane

przez Pekao systemy informatyczne, a także zasady i koszty związane z zapewnieniem samowystarczalności Pekao po realizacji Transakcji w kontekście dostępu do usług i praw do oprogramowania.

Ponadto Strony uzgodniły także, że ich intencją jest, aby PPIM (i przez to, pośrednio, Pioneer Pekao TFI), Pioneer PTE i Xelion w pełni należały do grupy kapitałowej Pekao.

1 czerwca 2017 roku Pekao zawarł przedwstępną umowę sprzedaży z PGAM, dotyczącą 14 746 akcji PPIM, stanowiących 51% akcji PPIM i zapewniających 51% udziałów w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu PPIM. PPIM posiada udział wynoszący 100% w kapitale zakładowym Pioneer Pekao TFI z siedzibą w Warszawie.

Łączna kwota, która zostanie zapłacona PGAM wynosi 140 mln euro i obejmuje także cenę za 35% akcji Pioneer PTE. Na 30 czerwca 2017 roku Pioneer PTE jest jednostką zależną od PZU (Pekao posiada 65% akcji Pioneer PTE) natomiast PPIM oraz Pioneer Pekao TFI to jednostki stowarzyszone.

1 czerwca 2017 roku Pekao zawarł przedwstępną umowę nabycia od UniCredit 50% udziałów Xelion.

Zawarcie ostatecznych umów sprzedaży, których warunki i postanowienia uzgodniono w umowach przedwstępnych, jest uwarunkowane uzyskaniem właściwej zgody regulacyjnej dla każdej transakcji.

W efekcie nabycia określonych powyżej akcji oraz udziałów Pekao będzie posiadał udział wynoszący 100% w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów na Walnych Zgromadzeniach PPIM i Pioneer PTE oraz na Zgromadzeniu Wspólników Xelion.

Porozumienie akcjonariuszy pomiędzy PZU i PFR

W związku z SPA PZU i PFR zawarły 8 grudnia 2016 roku także umowę konsorcjum. Umowa konsorcjum określała wzajemne prawa i obowiązki PZU i PFR w zakresie przeprowadzenia i zamknięcia Transakcji oraz wzajemnej współpracy PZU i PFR w związku z SPA oraz Transakcją ("Umowa Konsorcjum").

23 stycznia 2017 roku PZU oraz PFR podpisali porozumienie akcjonariuszy ("Porozumienie Akcjonariuszy"), stanowiące część dokumentacji transakcji nabycia znacznego pakietu akcji banku Pekao, opisanej powyżej.

Prawem właściwym dla SPA, Umowy Konsorcjum oraz Porozumienia Akcjonariuszy jest prawo polskie.

29 marca 2017 roku PZU i PFR podpisali aneks do Porozumienia Akcjonariuszy, mający na celu dostosowanie go do nowej struktury Transakcji.

Porozumienie Akcjonariuszy zostało zawarte ze względu na fakt, iż zamiarem PZU i PFR jest: budowanie długoterminowej wartości Pekao, prowadzenie wobec Pekao polityki zmierzającej do zapewnienia rozwoju, stabilności finansowej oraz skutecznego i ostrożnego zarządzania po zamknięciu transakcji nabycia akcji oraz zapewnienie należytych standardów ładu korporacyjnego Pekao.

Istotą Porozumienia Akcjonariuszy jest określenie zasad współpracy PZU i PFR po realizacji nabycia akcji Pekao oraz praw i obowiązków stron jako akcjonariuszy Pekao, w szczególności w zakresie ustalania sposobu wspólnego wykonywania prawa głosu z posiadanych akcji, a także prowadzenia wspólnej długoterminowej polityki w zakresie działalności Pekao dla osiągnięcia wskazanych powyżej celów.

W szczególności zapisy Porozumienia Akcjonariuszy obejmują następujące zagadnienia:

- PZU i PFR zobowiązały się wobec siebie do głosowania "za" podejmowaniem uchwał o podziale zysku i wypłacie dywidendy, na zasadach i w granicach określonych mającymi zastosowanie przepisami prawa i rekomendacjami KNF oraz zgodnie z dotychczasową praktyką Pekao;
- z zastrzeżeniem określonych wyjątków, w sytuacji gdy porozumienie co do sposobu wykonywania prawa głosu nie zostanie osiągnięte między PZU i PFR, to PZU będzie określał sposób głosowania, zaś PFR będzie miał obowiązek głosować zgodnie ze stanowiskiem PZU;
- wzajemne zobowiązania PZU i PFR zmierzające do ograniczenia możliwości rozporządzania przez każdą ze stron posiadanymi akcjami Pekao, a także umowne prawo pierwszeństwa w przypadku, gdy którakolwiek ze stron będzie zamierzała zbyć wszystkie lub jakiegokolwiek posiadane akcje Pekao;
- prawo strony do wykonania odkupu akcji posiadanych przez drugą stronę, która rozwiązałaby lub wypowiedziałaby Porozumienie Akcjonariuszy;

- zasady współpracy i wzajemne relacje pomiędzy PZU i PFR a podmiotem udzielającym PFR finansowania dla celów realizacji nabycia akcji Pekao. PZU i PFR zawarły dodatkowe trójstronne porozumienie z tym podmiotem, doprecyzowujące ich wzajemne relacje w kontekście treści Porozumienia Akcjonariuszy i dokumentacji finansowania dla PFR;
- sposób postępowania stron w celu monitorowania wypełniania przez strony obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 1639), a także wykluczenia powstania obowiązku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji Pekao zgodnie z postanowieniami ww. ustawy.

Porozumienie Akcjonariuszy weszło w życie z dniem realizacji Transakcji nabycia przez PZU i PFR akcji Pekao.

Porozumienie Akcjonariuszy zostało zawarte na czas określony 5 lat od momentu jego wejścia w życie, a w okresie 12 miesięcy od jego wejścia w życie nie może ono zostać rozwiązane ani wypowiedziane przez żadną ze stron.

Prowizoryczne rozliczenie nabycia Pekao

Prowizoryczne rozliczenie nabycia akcji Pekao na dzień objęcia kontroli przeprowadzono na podstawie danych sporządzonych na 31 maja 2017 roku. Nie wystąpiły istotne różnice danych księgowych pomiędzy 31 maja 2017 roku a 7 czerwca 2017 roku (dniem objęcia kontroli).

W rozliczeniu nabycia Grupa PZU pomniejszyła przekazaną zapłatę o kwotę 456 mln zł stanowiącą cenę za prawo do otrzymania dywidendy wypłaconej z zysków osiągniętych przez Pekao przed dniem objęcia kontroli, którą wykazano jako należność.

Do dnia podpisania skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie został zakończony proces rozliczenia nabycia Pekao. Wiarygodne i rzetelne wyliczenie wartości godziwej nabytych aktywów i zobowiązań wymaga zebrania oraz przetworzenia bardzo dużej ilości danych i dokonania odpowiednich kalkulacji, co uniemożliwiło zakończenie tego procesu pomiędzy dniem objęcia kontroli a datą publikacji skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Grupa PZU zdecydowała o sporządzeniu prowizorycznego rozliczenia nabycia, w którym:

- dokonano spisania wartości firmy wykazywanej w sprawozdaniu finansowym Pekao;
- nie rozpoznano wartości niematerialnych niewykazywanych w sprawozdaniu finansowym Pekao;
- nie zakończono analizy potencjalnych korekt wynikających z wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań wykazanych w sprawozdaniu finansowym Pekao;
- nie uwzględniono wyceny zobowiązań warunkowych;
- nie zidentyfikowano i nie wyceniono potencjalnych aktywów z tytułu odszkodowania.

Rozliczenie ostateczne zostanie zaprezentowane po zakończeniu procesu identyfikacji i wyliczenia wartości godziwej przejętych aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych, co powinno nastąpić nie później niż do dnia publikacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU za rok kończący się 31 grudnia 2017 roku.

Prowizoryczna wartość godziwa przyjętych aktywów i zobowiązań na moment objęcia kontroli	Wartość w mln zł
Wartości niematerialne	544
Inne aktywa	166
Rzeczowe aktywa trwałe	1 429
Nieruchomości inwestycyjne	25
Jednostki wyceniane metodą praw własności	154
Aktywa finansowe	157 634
Utrzymywane do terminu wymagalności	4 507
Dostępne do sprzedaży	22 168
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	2 886
Pochodne instrumenty zabezpieczające	325
Pożyczki	127 748
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	867
Należności	2 542
Środki pieniężne	4 981
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	48
Aktywa łącznie	168 390
Zobowiązania finansowe	141 297
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	5 625
Udziały niekontrolujące ¹⁾	15
Prowizoryczna wartość godziwa nabytych aktywów netto	21 453

¹⁾ wycenione w wartości udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto

Kalkulacja wartości firmy	Wartość w mln zł
Przekazana zapłata	6 001
Przekazane środki pieniężne	6 457
Korekta o kwotę stanowiącą cenę za prawo do otrzymania dywidendy	(456)
Wartość udziałów niekontrolujących (80,00% udziału w wartości godziwej aktywów netto Pekao)	17 163
Prowizoryczna wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów netto Pekao	(21 453)
Wartość firmy	1 711

1.4.1.2. Informacja o rozliczeniu nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH

Do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego Alior Bank oraz GE Investment Poland sp. z o.o. (GEIP), DRB Holdings B.V. oraz Selective American Financial Enterprises, LLC (łącznie „Zbywcy Banku BPH”) nie osiągnęły porozumienia co do ustalenia finalnej ceny nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH. Rozstrzygnięcie rozbieżności pomiędzy Alior Bankiem a Zbywcami Banku BPH nastąpi przez eksperta, będącego firmą audytorską powołana zgodnie z postanowieniami umowy nabycia Podstawowej Działalności Banku BPH. Na 30 czerwca 2017 roku dokonano weryfikacji kwoty należności z tytułu rozliczenia ceny nabycia, pomniejszając ją o 30 mln zł. Efekt korekt ceny nabycia rozpoznano w zysku z lat ubiegłych.

1.4.1.3. Nabycie udziałów Revimed sp. z o.o.

31 maja 2017 roku PZU Zdrowie SA nabyło 100 udziałów spółki Revimed sp. z o.o. stanowiących 100% kapitału zakładowego Revimed sp. z o.o. i upoważniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 50 zł każdy.

Od dnia objęcia kontroli, tj. od 31 maja 2017 roku Revimed sp. z o.o. objęto konsolidacją.

1.4.1.4. Nabywanie udziałów NZOZ Trzebinia

30 czerwca 2017 roku Elvita nabyła 381 udziałów spółki NZOZ Trzebinia stanowiących 95,25% kapitału zakładowego i upoważniających do 95,25% głosów na zgromadzeniu wspólników o wartości nominalnej 1 000 zł każdy.

Od dnia objęcia kontroli, tj. od 30 czerwca 2017 roku NZOZ Trzebinia objęto konsolidacją.

1.4.1.5. Skonsolidowany rachunek zysków i strat uwzględniający przejęte jednostki

Poniższa tabela prezentuje kwoty przychodów oraz zysków Grupy PZU z uwzględnieniem danych finansowych nabytych jednostek zależnych wyliczone w taki sposób, jak gdyby datą przejęcia dla wszystkich połączeń przeprowadzonych w trakcie roku był początek roku.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	1 stycznia - 30 czerwca 2017
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	11 606
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(307)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	11 299
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(952)
Składki zarobione netto	10 347
Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 602
Przychody netto z inwestycji	5 744
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(510)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	127
Pozostałe przychody operacyjne	678
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(7 379)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	165
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(7 214)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(329)
Koszty odsetkowe	(859)
Koszty akwizycji	(1 412)
Koszty administracyjne	(3 323)
Pozostałe koszty operacyjne	(1 700)
Zysk z działalności operacyjnej	3 149
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	17
Zysk brutto	3 166
Podatek dochodowy	(725)
Zysk netto, w tym:	2 441
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej	1 588
- zysk przypisywany właścicielom udziałów niekontrolujących	853

1.4.2. Zmiany w zakresie konsolidowanych funduszy inwestycyjnych

Z uwagi na uzyskanie kontroli nad funduszem PZU Energia Medycyna Ekologia objęto go konsolidacją od 1 stycznia 2017 roku.

Od 9 marca 2017 roku objęto konsolidacją nowo utworzony fundusz PZU FIZ Akcji Combo.

Z uwagi na utratę kontroli nad funduszami inwestycyjnymi zaprzestano ich konsolidacji: PZU Akcji Spółek Dywidendowych od 1 stycznia 2017 roku, PZU Energia Medycyna Ekologia od 31 maja 2017 roku, PZU Dłużny Rynków Wschodzących, PZU FIO Gotówkowy, PZU Sejf+ od 30 czerwca 2017 roku.

2. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy PZU

2.1 Skład Zarządu jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2017 roku w skład Zarządu PZU wchodził:

- Michał Krupiński – Prezes Zarządu PZU;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu PZU;
- Andrzej Jaworski – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU.

22 marca 2017 roku Rada Nadzorcza PZU odwołała z dniem 22 marca 2017 roku Michała Krupińskiego z funkcji Prezesa Zarządu PZU i ze składu Zarządu PZU.

23 marca 2017 roku Rada Nadzorcza PZU oddelegowała Członka Rady Nadzorczej PZU Marcina Chludzińskiego do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu PZU, do czasu powołania Prezesa Zarządu PZU.

13 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza PZU powołała z dniem 13 kwietnia 2017 roku Pawła Surówkę w skład Zarządu PZU i powierzyła mu pełnienie funkcji Prezesa Zarządu PZU. Powołanie nastąpiło na okres wspólnej kadencji, która rozpoczęła się 1 lipca 2015 roku i obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Pierwszym pełnym rokiem obrotowym kadencji był rok 2016.

29 maja 2017 roku Andrzej Jaworski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu PZU. Mandat wygaś z chwilą rezygnacji.

12 czerwca 2017 roku Rada Nadzorcza PZU powołała z dniem 13 czerwca 2017 roku Małgorzatę Sadurską w skład Zarządu PZU i powierzyła jej pełnienie funkcji Członka Zarządu PZU.

Od 13 czerwca 2017 roku do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w skład Zarządu PZU wchodził:

- Paweł Surówka – Prezes Zarządu PZU;
- Roger Hodgkiss – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Sadurska – Członek Zarządu PZU.

2.2 Skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2017 roku w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Paweł Kaczmarek – Przewodniczący Rady;
- Marcin Gargas – Wiceprzewodniczący Rady;
- Maciej Zaborowski – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady (w okresie 23 marca – 12 kwietnia 2017 roku oddelegowany do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu PZU);
- Eligiusz Krześniak – Członek Rady;
- Alojzy Nowak – Członek Rady;
- Jerzy Paluchniak – Członek Rady;
- Piotr Paszko – Członek Rady;
- Radosław Potrzeszcz – Członek Rady.

8 lutego 2017 roku Eligiusz Krześniak złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej PZU z dniem 8 lutego 2017 roku.

8 lutego 2017 roku NWZ PZU odwołało ze składu Rady Nadzorczej PZU Marcina Gargasa, Piotra Paszkę i Radosława Potreszcza. Tego samego dnia NWZ powołało w skład Rady Nadzorczej PZU Bogusława Banaszaka, Pawła Góreckiego, Agatę Górnicką i Łukasza Świerżewskiego.

14 marca 2017 roku Paweł Kaczmarek i Maciej Zaborowski złożyli rezygnacje z funkcji pełnionych w prezydium Rady Nadzorczej PZU oraz, z tym samym dniem, Paweł Górecki objął funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej PZU, Łukasz Świerżewski Wiceprzewodniczącego, a Alojzy Nowak Sekretarza.

12 kwietnia 2017 roku Łukasz Świerżewski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej PZU z dniem 12 kwietnia 2017 roku.

12 kwietnia 2017 roku Minister Rozwoju i Finansów działając w imieniu Skarbu Państwa odwołał ze składu Rady Nadzorczej PZU Jerzego Paluchniaka i jednocześnie, tego samego dnia powołał Panią Anetę Fałek na Członka Rady Nadzorczej PZU.

12 kwietnia 2017 roku NWZ PZU odwołało ze składu Rady Nadzorczej PZU Pawła Kaczmarka. Tego samego dnia NWZ powołało w skład Rady Nadzorczej PZU Katarzynę Lewandowską i Roberta Śnitko. 13 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza powierzyła pełnienie funkcji Przewodniczącego Rady Nadzorczej PZU Katarzynie Lewandowskiej, a Wiceprzewodniczącego – Anecie Fałek.

Od 12 kwietnia 2017 roku do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Katarzyna Lewandowska – Przewodnicząca Rady;
- Aneta Fałek – Wiceprzewodnicząca Rady;
- Alojzy Nowak – Sekretarz Rady;
- Bogusław Banaszak – Członek Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Paweł Górecki – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Robert Śnitko – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

2.3 Dyrektorzy Grupy PZU

Oprócz Członków Zarządu kluczowym personelem kierowniczym w Grupie PZU są także Dyrektorzy Grupy PZU, którzy co do zasady wchodzi także w skład Zarządu PZU Życie.

Od 1 stycznia 2017 roku Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska;
- Tomasz Karusewicz;
- Bartłomiej Litwińczuk;
- Sławomir Niemierka;
- Roman Pałac;
- Paweł Surówka.

15 marca 2017 roku na stanowisko Dyrektora Grupy PZU powołano Dorotę Macieję.

Od dnia powołania Pawła Surówki na stanowisko Prezesa Zarządu PZU do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska;
- Tomasz Karusewicz;
- Bartłomiej Litwińczuk;
- Sławomir Niemierka;
- Dorota Macieja;
- Roman Pałac.

3. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości

Szczegółowe zasady (polityka) rachunkowości zaprezentowano w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

3.1 Zmiany zasad rachunkowości, szacunków, błędy lat poprzednich

3.1.1. Zmiany w stosowanych MSSF

3.1.1.1. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wchodzące w życie od 1 stycznia 2017 roku

Od 1 stycznia 2017 roku nie zastosowano żadnych nowych standardów, ani interpretacji.

3.1.1.2. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wydane, jeszcze nieobowiązujące

Następujące standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wydano, ale jeszcze nie obowiązują:

- Zatwierdzone przez Komisję Europejską

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
MSSF 15 – Przychody z tytułu umów z klientami	1 stycznia 2018	1905/2016	<p>MSSF 15 określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody, jak i wymaga dostarczenia bardziej szczegółowych ujawnień. Standard zastępuje MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz wiele interpretacji związanych z ujmowaniem przychodów. Standard ma zastosowanie do prawie wszystkich umów z klientami (główne wyjątki dotyczą umów leasingowych, instrumentów finansowych oraz umów ubezpieczeniowych). Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby odzwierciedlić transfer towarów lub usług na rzecz klientów oraz w takiej kwocie, która odzwierciedla wysokość wynagrodzenia (tj. płatność), do którego spółka spodziewa się uzyskać prawo w zamian za towary lub usługi. Standard dostarcza również wytycznych ujmowania transakcji, które nie były szczegółowo regulowane przez dotychczasowe standardy (np. przychody z usług czy modyfikacja umów), jak i obszerniejsze wyjaśnienia na temat ujmowania umów wieloelementowych.</p> <p>Z uwagi na brak zastosowania w odniesieniu do ubezpieczeniowych podmiotów Grupy PZU nie oszacowano potencjalnego wpływu zastosowania nowego standardu na całkowite dochody i kapitały własne.</p>

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
MSSF 9 - Instrumenty finansowe	1 stycznia 2018	2067/2016	<p>Standard zastąpi MSR 39 i określa wymogi w zakresie ujmowania i wyceny, utraty wartości, zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych oraz rachunkowości zabezpieczeń.</p> <p>Standard wprowadza nowe podejście do klasyfikacji aktywów finansowych, która uzależniona jest od charakterystyki przepływów pieniężnych oraz modelu biznesowego związanych z danymi aktywami. Standard ujednotacza także model utraty wartości w stosunku do wszystkich instrumentów finansowych. Nowy model oczekiwanej straty z tytułu utraty wartości wymaga szybszego uznawania oczekiwanych strat kredytowych.</p> <p>Standard wprowadza zreformowany model rachunkowości zabezpieczeń z rozszerzonymi wymaganiami ujawnień o działalności związanej z zarządzaniem ryzykiem.</p> <p>Klasyfikacja i wycena Zgodnie z MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikuje się do wyceny w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zamortyzowanym koszcie; • wartości godziwej przez wynik finansowy; • wartości godziwej przez inne całkowite dochody. <p>Instrumenty klasyfikuje się na moment zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy lub w momencie rozpoznania instrumentu. Zmiany klasyfikacji możliwe są wyłącznie w bardzo rzadkich przypadkach zmiany modelu biznesowego.</p> <p>Instrumenty dłużne Klasyfikacja aktywów wynika z modelu biznesowego i charakterystyki przepływów pieniężnych generowanych przez poszczególne aktywa. Model biznesowy określa cel utrzymywania instrumentu finansowego (pozyskanie umownych przepływów pieniężnych czy realizacja zmiany wartości godziwej). Charakterystyka przepływów pieniężnych określa czy są to wyłącznie płatności kapitału i odsetek rozumianych jako koszt pieniądza w czasie (ang. <i>solely principal and interest</i> – SPPI).</p> <p>Jeżeli instrument spełnia test SPPI, a model biznesowy zakłada utrzymanie instrumentu w celu pozyskania umownych przepływów pieniężnych to dłużny instrument kwalifikuje się do wyceny w zamortyzowanym koszcie. Jednostka ma możliwość wyboru wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli eliminuje to niespójności w metodach wyceny. Wycena w wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje instrumenty, dla których model biznesowy zakłada zarówno pozyskanie umownych przepływów pieniężnych, jak i realizację zysku poprzez sprzedaż instrumentu. Opcja możliwa jest wyłącznie dla instrumentów spełniających test SPPI. W przypadku wyboru tej opcji całość zmian wartości godziwej odnoszona jest do innych całkowitych dochodów, natomiast odpisy z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe i różnice kursowe prezentowane są w rachunku zysków i strat.</p> <p>Aktywa kapitałowe Aktywa kapitałowe mogą być wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy lub przez inne całkowite dochody. W przypadku wyboru drugiej opcji, zmiany wartości godziwej odnoszone są na inne całkowite dochody i nigdy nie podlegają przeniesieniu do rachunku zysków i strat. Dywidendy i odpisy z tytułu utraty wartości od takich aktywów ujmuje się w rachunku zysków i strat.</p>

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
			<p>Zobowiązania finansowe</p> <p>Wycena zobowiązań finansowych nie ulega istotnej zmianie za wyjątkiem konieczności ujęcia zmiany wartości godziwej wynikającej ze zmian własnego ryzyka kredytowego w innych całkowitych dochodach.</p> <p>Utrata wartości</p> <p>MSSF 9 wprowadza obowiązek rozpoznawania strat oczekiwanych, a nie tylko poniesionych, jak to ma miejsce zgodnie z MSR 39. Dla aktywów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz w wartości godziwej przez inne całkowite dochody utrata wartości będzie mierzona jako 12-miesięczne lub dożywotnie oczekiwane straty kredytowe. Zmiana podejścia będzie miała istotne konsekwencje w przypadku modelowania parametrów ryzyka kredytowego oraz ostatecznej wysokości utworzonych odpisów. Nie będzie dłużej stosowany obecnie okres identyfikacji straty i odpis IBNR. Odpis będzie wyznaczany w trzech kategoriach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koszyk 1 – koszyk z niskim ryzykiem kredytowym – rozpoznana zostanie 12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa; • koszyk 2 – portfel, w którym nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego – rozpoznana zostanie dożywotnia oczekiwana strata kredytowa; • koszyk 3 – kredyty z utratą wartości – rozpoznana zostanie dożywotnia oczekiwana strata kredytowa. <p>Sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości będzie miał także wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego – dla koszyków 1 i 2 będzie wyznaczany na bazie ekspozycji brutto, natomiast w koszyku 3 na bazie netto. W przypadku znacznego zwiększenia ryzyka kredytowego (koszyk 2), oczekiwane straty kredytowe zostaną rozpoznane wcześniej, co przełoży się na zwiększenie wysokości odpisów z tytułu utraty wartości i tym samym na wynik finansowy.</p> <p>Rachunkowość zabezpieczeń</p> <p>W dniu wdrożenia MSSF 9 istnieje możliwość podjęcia decyzji w sprawie kontynuowania stosowania wymogów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39. W takim wypadku należy zapewnić spójność stosownych powiązań zabezpieczających ze strategią zarządzania ryzykiem.</p> <p>Dodatkowo MSSF 9 zwiększa zakres pozycji, jakie można wyznaczyć jako pozycje zabezpieczane, umożliwia wyznaczenie jako instrumentu zabezpieczającego aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, znosi obowiązek retrospektywnego pomiaru efektywności zabezpieczenia, zwiększa zakres wymaganych ujawnień dotyczących strategii zarządzania ryzykiem przepływów pieniężnych wynikających z transakcji zabezpieczających oraz wpływu rachunkowości zabezpieczeń na sprawozdanie finansowe.</p> <p>Grupa PZU dokonuje przeglądu aktywów finansowych i przypisania ich do właściwego modelu biznesowego i ocenia, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • należności od banków, kredyty i pożyczki oraz dłużne papiery wartościowe, zakwalifikowane do portfela pożyczek zgodnie z MSR 39, będą w przeważającej większości wycenione według zamortyzowanego kosztu zgodnie z MSSF 9 za wyjątkiem aktywów, niespełniających kryterium SPPI; • dłużne papiery wartościowe zakwalifikowane do kategorii utrzymywanych do terminu wymagalności są utrzymywane

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia	Rozporządzenie zatwierdzające standard lub interpretację	Komentarz
			<p>w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i będą wycenione wg zamortyzowanego kosztu zgodnie z MSSF 9;</p> <ul style="list-style-type: none"> • większość dłużnych papierów wartościowych zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży utrzymywanych jest w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych lub w celu sprzedaży i będą wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody zgodnie z MSSF 9; • aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym aktywa i zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych będą w dalszym ciągu wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; • instrumenty kapitałowe zakwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży będą co do zasady wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Dla niektórych zaangażowań Grupa PZU rozważa wybór opcji wyceny przez inne całkowite dochody, jednakże ostateczna decyzja w tym zakresie nie została jeszcze podjęta; • wdrożenie MSSF 9 może skutkować zmianami w zakresie klasyfikacji niektórych aktywów finansowych (w szczególności konieczność wyceny niektórych aktywów finansowych (w szczególności należności z tytułu kredytów) w wartości godziwej, ze względu na niespełnienie testu SPPI). Wprowadzenie nowego modelu utraty wartości będzie miało wpływ na wysokość odpisów z tytułu utraty wartości w Grupie PZU, szczególnie w zakresie ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 2. Na moment wdrożenia MSSF 9 jednorazowa zmiana wynikająca z przyjęcia nowych modeli zostanie ujęta w kapitale własnym. <p>Wymogi MSSF 9 spowodują istotną zmianę prezentacji ujawnień dotyczących instrumentów finansowych. Grupa PZU zamierza skorzystać ze zwolnienia z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). Różnice wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z zastosowania MSSF 9 zostaną ujęte w pozycji „Zysk z lat ubiegłych”. Na obecnym etapie nie jest możliwe oszacowanie wpływu zastosowania MSSF 9 na całkowite dochody i kapitały własne Grupy PZU. Grupa PZU uważa, że ujawnienie danych ilościowych nieodzwierciedlających potencjalnego wpływu wszystkich aspektów MSSF 9 na sytuację finansową mogłoby mieć negatywny wpływ na wartość informacyjną sprawozdania finansowego dla jego odbiorców. W związku z powyższym Grupa PZU nie ujawnia takich informacji.</p>

• Niezatwierdzone przez Komisję Europejską:

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
Zmiana do MSSF 4 – Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty Finansowe łącznie z MSSF 4 Kontrakty Ubezpieczeniowe	12 września 2016	1 stycznia 2018	Zgodnie ze zmianą do MSSF 4 wydaną przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 września 2016 roku zakłady ubezpieczeń mają możliwość odroczenia wdrożenia MSSF 9 do momentu wejścia w życie MSSF 4 Faza II, dotyczącego kontraktów ubezpieczeniowych, jednak nie później niż do 1 stycznia 2021 roku, jednakże Grupa PZU nie jest uprawniona do wykorzystania tego zwolnienia z uwagi na znaczący udział działalności bankowej.
MSSF 14 – Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe	30 stycznia 2014	1 stycznia 2016 ¹⁾	Umożliwienie podmiotom stosującym MSSF po raz pierwszy, a które obecnie ujmują odroczone salda z działalności regulowanej zgodnie z ich poprzednimi, ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości, kontynuację ujmowania tych sald po przejściu na MSSF. Standard nie dotyczy Grupy PZU.
Wyjaśnienia do MSSF 15 – przychody z tytułu umów z klientami	12 kwietnia 2016	1 stycznia 2018	Wyjaśnienia dostarczają wytycznych dotyczących identyfikacji obowiązków spełnienia świadczeń (ustalenie, w jakich przypadkach zawarte w umowie przyrzeczenia to „odrębne” towary lub usługi, które należy rozliczać osobno), rachunkowości licencji dotyczących własności intelektualnej (ustalenie, w jakich sytuacjach przychody z tytułu licencji dotyczącej własności intelektualnej należy rozliczać „przez pewien okres”, a w jakich sytuacjach w „ danym punkcie w czasie”) oraz rozróżnienia pomiędzy mocodawcą a agentem (doprecyzowanie, że mocodawca w ramach danego ustalenia kontroluje towar lub usługę przed ich przekazaniem do klienta). Zmiany w standardzie obejmują również dodatkowe praktyczne rozwiązania ułatwiające wdrożenie nowego standardu.
MSSF 16 – Leasing	13 stycznia 2016	1 stycznia 2019	MSSF 16 zastępuje MSR 17 <i>Leasing</i> oraz związane z tym standardem interpretacje. W odniesieniu do leasingobiorców nowy standard eliminuje rozróżnienie pomiędzy leasingiem finansowym oraz operacyjnym. Ujęcie obecnego leasingu operacyjnego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej spowoduje rozpoznanie nowego składnika aktywów (prawa do użytkowania przedmiotu leasingu) oraz nowego zobowiązania (zobowiązania do dokonania płatności z tytułu leasingu). Prawa do użytkowania przedmiotu leasingu podlegać będą umorzeniu natomiast od zobowiązań naliczane będą odsetki. Spowoduje to powstanie większych kosztów w początkowej fazie leasingu, nawet w przypadku, gdy jego strony uzgodniły stałe opłaty roczne. Ujęcie umów leasingu u leasingodawcy w większości przypadków pozostanie niezmienione w związku z utrzymanym podziałem na umowy leasingu operacyjnego oraz finansowego. Z uwagi na odległy termin wejścia w życie nowego standardu nie oszacowano jeszcze wpływu jego zastosowania na całkowite dochody i kapitały własne.

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
MSSF 17 – Kontrakty ubezpieczeniowe	18 maja 2017	1 stycznia 2021	<p>Celem standardu jest przygotowanie jednolitych zasad rachunkowości dla wszystkich typów kontraktów ubezpieczeniowych, z uwzględnieniem posiadanych przez ubezpieczyciela kontraktów reasekuracyjnych. Wprowadzenie jednolitych standardów zapewni porównywalność raportów finansowych pomiędzy jednostkami, państwami i rynkami kapitałowymi.</p> <p>Na obecnym etapie nie jest możliwe oszacowanie wpływu zastosowania MSSF 17 na całkowite dochody i kapitały własne Grupy PZU.</p>
Zmiana do MSR 7 – Inicjatywa dotycząca ujawnień	29 stycznia 2016	1 stycznia 2017	<p>Zmiana przewiduje przedstawianie ujawnień umożliwiających ocenę zmian wartości zobowiązań powstałych w ramach działalności finansowej (zarówno wynikających z przepływów pieniężnych, jak i zmian o charakterze niepieniężnym). Zastosowanie wymogów będzie wymagało zamieszczenia dodatkowych ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PZU.</p>
Zmiana do MSR 12 – Rozpoznanie aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat	19 stycznia 2016	1 stycznia 2017	<p>Zmiana wyjaśnia m. in., że niezrealizowane straty powiązane z instrumentami dłużnymi wycenianymi w wartości godziwej, dla których wartością podatkową jest ich początkowy koszt, mogą powodować powstanie ujemnych różnic przejściowych.</p> <p>Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiana do MSSF 2 – Klasyfikacja i wycena płatności w formie akcji	20 czerwca 2016	1 stycznia 2018	<p>Zmiana zawiera wskazówki ujednociające wymogi rachunkowości dla transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych, które przyjmują takie samo podejście jak w przypadku transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych, wyjątek w MSSF 2 oraz wyjaśnienia sytuacji, kiedy płatność w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych zmienia się w płatności w formie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych z powodu zmiany warunków umownych.</p> <p>Grupa jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.</p>
Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 – Sprzedaż lub przeniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem	11 września 2014	Odroczony na nieokreślony czas	<p>Główną konsekwencją zmiany jest rozpoznanie całości zysku lub straty w sytuacji gdy transakcja dotyczy zorganizowanego biznesu (niezależnie od tego, czy jest on umiejscowiony w jednostce zależnej czy nie), natomiast częściowe zyski lub straty rozpoznaje się, gdy transakcja dotyczy poszczególnych aktywów, które nie tworzą zorganizowanego biznesu, nawet jeżeli znajdują się w jednostce zależnej.</p> <p>Zmiany nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	Data wejścia w życie dla rocznych okresów rozpoczynających się od dnia (wg Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości)	Komentarz
Zmiana do MSR 40 – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych	8 grudnia 2016	1 stycznia 2018	Zmiana wyjaśnia kiedy jednostka powinna dokonywać przeniesienia nieruchomości w budowie do lub z kategorii nieruchomości inwestycyjnych, w przypadku zmiany charakteru użytkowania tej nieruchomości w sytuacjach innych niż specyficznie wymienione w MSR 40. Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiany do MSSF 2014-2016	8 grudnia 2016	1 stycznia 2017/ 1 stycznia 2018	Zmiany dotyczą: 1. MSSF 1 – zniesienie zwolnień dla podmiotów stosujących MSSF po raz pierwszy w zakresie pewnych ujawnień; 2. MSSF 12 – ujawnień dotyczących aktywów klasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży lub działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5; 3. MSR 28 – w zakresie możliwości podejmowania przez określone jednostki indywidualnej decyzji dotyczącej wyceny udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach według wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z MSSF 9. Zmiany nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Interpretacja KIMSF 22 – Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe	8 grudnia 2016	1 stycznia 2018	Interpretacja wyjaśnia, jaki kurs walutowy powinien być stosowany przy ujęciu transakcji denominowanej w walucie obcej zgodnie z MSR 21 w przypadku, kiedy klient dokonuje bezzwrotnej płatności zaliczkowej za dostawę towarów lub usług. Interpretacja nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Interpretacja KIMSF 23 – Niepewność w kwestii uznawania przychodów podatkowych	7 czerwca 2017	1 stycznia 2019	Interpretacja powinna być stosowana w przypadku niepewności w kwestii określenia przychodów podatkowych, strat podatkowych, podstawy opodatkowania, nierozliczonych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych oraz stawek podatkowych, zgodnie z MSR 12. Interpretacja nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

¹⁾ Komisja Europejska wstrzymała proces zatwierdzania do czasu opublikowania ostatecznej wersji standardu.

Podsumowując, Grupa PZU nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę PZU zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 i MSSF 15, których wpływu na stosowane przez Grupę PZU zasady rachunkowości jeszcze nie oceniono.

3.2 Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

3.2.1. Zmiany w stosunku do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, wprowadzone w 2017 roku

3.2.1.1. Zmiana prezentacji przychodów osiągniętych przez Money Makers TFI SA

W celu ujednoczenia prezentacji przychodów osiągniętych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych w Grupie PZU przeniesiono przychody osiągnięte przez Money Makers TFI SA (jednostkę zależną Alior Banku) z pozostałych przychodów operacyjnych do przychodów z tytułu prowizji i opłat.

3.2.1.2. Zmiana prezentacji przychodów i kosztów odsetkowych w zakresie instrumentów pochodnych

W celu lepszego odzwierciedlenia ekonomicznego charakteru transakcji zawieranych na instrumentach pochodnych zmieniono prezentację przychodów i kosztów odsetkowych od tych instrumentów.

3.2.1.3. Zmiana prezentacji kosztów informatycznych Alior Banku w skonsolidowanym rachunku zysków i strat

W celu ujednoczenia prezentacji kosztów informatycznych, koszty ponoszone przez Alior Bank przeniesiono z pozostałych kosztów operacyjnych do kosztów administracyjnych.

3.2.2. Zmiany ujęte w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, wprowadzone w 2016 roku

Zmiany opisane w niniejszym punkcie zostały uwzględnione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. W celu zachowania porównywalności, w śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dokonano odpowiedniego przekształcenia danych za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2016 roku.

3.2.2.1. Zmiana prezentacji kwot w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym

W celu poprawy czytelności skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego wszystkie kwoty zaprezentowano w milionach złotych, zamiast, jak dotychczas, w tysiącach złotych. W efekcie przeliczenia z tysięcy na miliony złotych niektóre kwoty mogą różnić się od wartości zaprezentowanych w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2016 roku z uwagi na konieczność zaokrągleń.

3.2.2.2. Zmiana sposobu prezentacji sprawozdawczości dotyczącej segmentów

W celu zwiększenia przejrzystości dokonano zmiany prezentacji sprawozdawczości dotyczącej segmentów.

3.2.2.3. Usunięcie pozycji w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej

Ze względu na nieistotność kwot, w celu zwiększenia przejrzystości skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej w aktywach usunięto pozycje „Szacowane regresy i odzyski” i „Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego”. Kwoty w nich prezentowane przesunięto odpowiednio do „Innych aktywów” i „Należności”. W zobowiązaniach usunięto pozycję „Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego”, a kwoty zaprezentowano w „Innych zobowiązaniach”.

3.2.2.4. Zmiana prezentacji odsetek otrzymanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dokonano zmiany prezentacji odsetek otrzymanych od instrumentów dłużnych w obrębie działalności inwestycyjnej skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, przenosząc wpływy z tytułu tych odsetek z pozycji „Realizacja dłużnych papierów wartościowych” do pozycji „Odsetki otrzymane”.

3.2.3. Wpływ różnic na skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Aktywa	1 stycznia 2016 <i>(historyczne)</i>	Korekta	1 stycznia 2016 <i>(przekształcone)</i>
Inne aktywa	699	114 ¹⁾	813
Szacowane regresy i odzyski	114	(114) ¹⁾	pozycja usunięta
Należności	3 271	67 ¹⁾	3 338
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	67	(67) ¹⁾	pozycja usunięta
Aktywa, razem	105 397	-	105 397

¹⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.2.3

Kapitały i zobowiązania	1 stycznia 2016 <i>(historyczne)</i>	Korekta	1 stycznia 2016 <i>(przekształcone)</i>
Inne zobowiązania	3 501	69 ¹⁾	3 570
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	69	(69) ¹⁾	pozycja usunięta
Zobowiązania, razem	90 279	-	90 279
Kapitały i zobowiązania, razem	105 397	-	105 397

¹⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.2.3.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	1 stycznia - 30 czerwca 2016 <i>(historyczne)</i>	Korekta	1 stycznia - 30 czerwca 2016 <i>(przekształcone)</i>
Przychody z tytułu prowizji i opłat	391	4 ¹⁾	395
Przychody netto z inwestycji	1 903	(24) ²⁾	1 879
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	23	(27) ²⁾	(4)
Pozostałe przychody operacyjne	416	(4) ¹⁾	412
Koszty odsetkowe	(397)	51 ²⁾	(346)
Koszty administracyjne	(1 253)	(25) ³⁾	(1 278)
Pozostałe koszty operacyjne	(1 005)	25 ³⁾	(980)
Zysk netto	790	-	790

¹⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.1.1.

²⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.1.2.

³⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.1.3.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 czerwca 2016 (historyczne)	Korekta	1 stycznia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)
Zysk brutto	1 049	-	1 049
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	142	(142)	-
Pozostałe korekty	(40)	142	102
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 117	-	2 117
Realizacja dłużnych papierów wartościowych	64 001	(200) ¹⁾	63 801
Odsetki otrzymane	508	200 ¹⁾	708
Wpływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	479 715	-	479 715

²⁾ Zmiana opisana w punkcie 3.2.2.4.

4. Kluczowe szacunki i osądy

Kluczowe szacunki i osądy zaprezentowano w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

5. Korekty błędów lat ubiegłych

W okresie 6 miesięcy od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku nie dokonano korekt błędów lat ubiegłych.

6. Znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego

6.1 Nabycie Pekao

7 czerwca 2017 roku sfinalizowano transakcję nabycia pakietu akcji Pekao, co skutkowało objęciem Pekao konsolidacją. Szczegółowe informacje na temat tej transakcji przedstawiono w punkcie 1.4.1.1.

6.2 Podział wyniku finansowego PZU za rok 2016

29 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za rok 2016. Zagadnienie opisano w punkcie 15.

6.3 Najważniejsze dywidendy wypłacane pomiędzy spółkami Grupy PZU

6.3.1. Dywidenda z PZU Życie do PZU

28 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU Życie („ZWZ PZU Życie”) podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku PZU Życie za rok obrotowy 2016 w kwocie 1 434 mln zł w następujących sposób:

- przeznaczenie na dywidendę dla jedynego akcjonariusza, tj. PZU kwoty 1 429 mln zł;
- przeznaczenie na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych kwoty 5 mln zł.

Dzień dywidendy ustalono na dzień, w którym odbyło się ZWZ PZU Życie, a dzień wypłaty na 17 października 2017 roku.

6.3.2. Dywidenda z Pekao do PZU

19 kwietnia 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Pekao podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku Pekao za rok obrotowy 2016, przeznaczając na dywidendę kwotę 2 278 mln zł, czyli 8,68 zł na jedną akcję.

Dzień dywidendy przypadał 21 czerwca 2017 roku, a dzień wypłaty 6 lipca 2017 roku. PZU otrzymał dywidendę w wysokości 456 mln zł.

6.3.3. Dywidenda z PTE PZU do PZU Życie

24 kwietnia 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PTE PZU podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy w kwocie 60 mln zł. Dywidendę wypłacono 28 kwietnia 2017 roku.

7. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

7.1 Emisja obligacji przez Alior Bank

11 sierpnia 2017 roku Alior Bank w niepublicznej emisji obligacji zwykłych wyemitował obligacje o wartości nominalnej 250 mln zł. Obligacje są niezabezpieczone, mają zmienne oprocentowanie, oparte o WIBOR 6M powiększony o marżę 1,19%. Dniem wykupu obligacji będzie 11 sierpnia 2020 roku.

7.2 Drugi Publiczny Program Emisji Obligacji Alior Banku

23 sierpnia 2017 roku Rada Nadzorcza Alior Banku wyraziła zgodę na otwarcie Drugiego Publicznego Programu Emisji Obligacji Alior Banku („Program”). Łączna liczba obligacji emitowanych w ramach Programu nie przekroczy 12 mln obligacji przy czym łączna wartość nominalna wyemitowanych obligacji nie może przekroczyć kwoty 1 200 mln zł. Obligacje będą emitowane i oferowane w seriach w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy od daty zatwierdzenia przez KNF prospektu emisyjnego. Okres zapadalności będzie wynosił do 10 lat od dnia emisji danej serii obligacji. Obligacje będą mogły być emitowane jako zwykłe lub podporządkowane a warunki emisji poszczególnych serii będą zawierać postanowienia dotyczące zakwalifikowania ich jak składnika funduszy własnych zgodnie z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012. Alior Bank będzie ubiegał się o dopuszczenie i wprowadzenie obligacji do obrotu na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez GPW lub BondSpot SA w ramach systemu Catalyst.

8. Noty uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

8.1 Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto

Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	3 716	7 338	3 048	5 893
W ubezpieczeniach bezpośrednich	3 734	7 349	3 037	5 876
W ubezpieczeniach pośrednich	(18)	(11)	11	17
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach na życie	2 122	4 268	2 013	3 969
Składki ubezpieczeń indywidualnych	407	838	311	578
Składki ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych	494	985	490	974
Składki ubezpieczeń grupowych	1 221	2 445	1 212	2 417
Składki przypisane brutto, razem	5 838	11 606	5 061	9 862

Składki przypisane brutto w bezpośrednich ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	141	295	133	273
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	1 517	2 891	1 134	2 059
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	931	1 880	821	1 573
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	21	39	18	55
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	763	1 519	611	1 262
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	192	411	175	387
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	28	46	18	34
Świadczenie pomocy (grupa 18)	104	209	96	182
Ochrona prawna (grupa 17)	2	5	1	3
Pozostałe (grupa 16)	35	54	30	48
Razem	3 734	7 349	3 037	5 876

8.2 Przychody z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Działalność bankowa	344	560	137	275
Prowizje maklerskie	38	69	12	30
Obsługa kart płatniczych, kredytowych	92	147	25	49
Wynagrodzenia z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń	20	38	29	50
Kredyty i pożyczki	57	80	14	28
Obsługa rachunków bankowych	56	99	27	52
Przelewy	30	48	9	18
Operacje kasowe	15	25	6	11
Skupione wierzytelności	5	9	2	4
Gwarancje, akredytywy, inkaso, promesy	8	11	3	7
Pozostałe prowizje	23	34	10	26
Ubezpieczenia emerytalne	35	63	33	57
Prowizje z tytułu opłat manipulacyjnych	2	3	2	3
Prowizje z tytułu zarządzania aktywami otwartego funduszu emerytalnego	29	56	23	46
Pozostałe	4	4	8	8
Przychody z tytułu opłat dotyczących kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta	2	3	2	3
Przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych	50	76	37	60
Przychody z tytułu prowizji i opłat, razem	431	702	209	395

8.3 Przychody netto z inwestycji

Przychody netto z inwestycji	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Przychody odsetkowe	1 710	2 822	910	1 779
Kredyty bankowe	1 227	1 975	564	1 099
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	91	139	43	78
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	232	446	204	404
Pożyczki	110	182	78	157
Skupione wierzytelności	16	21	6	12
Pochodne instrumenty zabezpieczające	18	29	6	13
Należności, w tym należności z tytułu umów ubezpieczeniowych	9	15	4	6
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	7	15	5	10
Przychody z dywidend	15	16	36	37
Aktywa finansowe zakwalifikowane do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy w momencie pierwszego rozpoznania	11	11	25	25
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2	2	10	10
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2	3	1	2
Przychody z tytułu nieruchomości inwestycyjnych	64	125	61	117
Różnice kursowe	156	358	(12)	21
Pozostałe	(24)	(54)	(46)	(75)
Koszty działalności inwestycyjnej	(5)	(16)	(4)	(13)
Koszty utrzymania nieruchomości inwestycyjnych	(26)	(50)	(32)	(59)
Pozostałe	7	12	(10)	(3)
Przychody netto z inwestycji, razem	1 921	3 267	949	1 879

8.4 Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji

Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Wynik netto z realizacji inwestycji	228	238	(154)	(66)
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	91	50	(2)	(22)
Instrumenty kapitałowe	47	14	37	(35)
Dłużne papiery wartościowe	44	36	(39)	13
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu:	111	197	(180)	(118)
Instrumenty kapitałowe	7	40	2	(39)
Dłużne papiery wartościowe	(44)	(79)	1	32
Instrumenty pochodne	148	236	(183)	(111)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	13	(10)	13	63
Instrumenty kapitałowe	13	(9)	-	-
Dłużne papiery wartościowe	-	(1)	13	63
Pożyczki	21	22	19	20
Należności	(16)	(29)	(13)	(19)
Nieruchomości inwestycyjne	7	7	8	9
Pozostałe	1	1	1	1
Odpisy z tytułu utraty wartości	(316)	(539)	(225)	(404)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	(7)
Instrumenty dłużne	-	-	-	(7)
Pożyczki	(289)	(498)	(190)	(350)
Dłużne papiery wartościowe	7	7	(23)	(23)
Należności od klientów z tytułu kredytów	(296)	(505)	(167)	(327)
Należności	(27)	(41)	(27)	(39)
Wartość firmy przejętych SKOK	-	-	(8)	(8)
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji, razem	(88)	(301)	(379)	(470)

8.5 Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej

Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	(185)	168	(177)	(38)
Instrumenty kapitałowe	(190)	222	(281)	(213)
Dłużne papiery wartościowe	-	(1)	100	178
Wycena zobowiązań wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	7	(34)	(1)	(7)
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	(2)	(19)	5	4
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	(116)	63	(20)	(40)
Instrumenty kapitałowe	(23)	149	(118)	(95)
Dłużne papiery wartościowe	103	76	108	135
Instrumenty pochodne	(186)	(152)	(10)	(80)
Zobowiązania finansowe	(10)	(10)	-	-
Nieruchomości inwestycyjne	(168)	(170)	76	72
Pozostałe	9	5	2	2
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej, razem	(460)	66	(119)	(4)

8.6 Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Przychody ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług przez spółki nieubezpieczeniowe	124	217	113	206
Przychody z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	51	107	54	107
Rozwiązanie rezerw	30	36	6	9
Zwrot kosztów dochodzenia roszczeń	11	20	6	11
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	9	18	3	16
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	-	17	-	5
Odsetki za nieterminowe uregulowanie należności z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji biernej	6	8	5	13
Prowizje z tytułu pełnienia czynności komisarza awaryjnego	1	3	2	4
Przychody za zarządzanie majątkiem osób trzecich	2	2	1	3
Spisanie zobowiązań z tytułu zwrotów i nadpłat składek	(9)	48	2	4
Pozostałe	26	54	17	34
Pozostałe przychody operacyjne, razem	251	530	209	412

8.7 Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	3 587	7 379	3 135	6 231
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	2 029	3 868	1 716	3 315
- odszkodowania i świadczenia w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 597	3 259	1 629	3 236
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	245	235	(89)	(274)
- koszty likwidacji szkód w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	187	374	176	353
W ubezpieczeniach na życie	1 558	3 511	1 419	2 916
- odszkodowania i świadczenia w ubezpieczeniach na życie	1 431	3 059	1 426	2 949
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie	95	387	(42)	(106)
- koszty obsługi świadczeń w ubezpieczeniach na życie	32	65	35	73
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(83)	(165)	(36)	(66)
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	(83)	(165)	(36)	(66)
Odszkodowania, świadczenia ubezpieczeniowe netto, razem	3 504	7 214	3 099	6 165

8.8 Koszty z tytułu prowizji i opłat

Koszty z tytułu prowizji i opłat	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Koszty transakcji kartowych i bankomatowych, w tym koszty wydanych kart	47	79	17	33
Prowizje wypłacane agentom w działalności bankowej	11	17	8	13
Prowizje z tytułu umów na wykonywanie określonych czynności	12	16	3	5
Prowizje za udostępnianie bankomatów	8	13	5	10
Koszty rekompensat, nagród dla klientów bankowych	5	12	6	11
Koszty przelewów i przekazów	6	11	3	6
Ubezpieczenia produktów bankowych	5	9	6	12
Prowizje maklerskie	3	4	1	2
Pozostałe prowizje	26	43	26	35
Koszty z tytułu prowizji i opłat, razem	123	204	75	127

8.9 Koszty odsetkowe

Koszty odsetkowe	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Depozyty terminowe	138	222	107	213
Depozyty bieżące	40	64	8	16
Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe	46	91	43	85
Pochodne instrumenty zabezpieczające	8	16	1	1
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	14	20	11	22
Kredyty bankowe zaciągnięte przez spółki z Grupy PZU	2	3	1	2
Kontrakty inwestycyjne o gwarantowanych i ustalonych warunkach	-	-	1	2
Pozostałe	6	10	3	5
Koszty odsetkowe, razem	254	426	175	346

8.10 Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód według rodzaju

Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód według rodzaju	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)	1 stycznia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)
Zużycie materiałów i energii	70	141	42	96
Usługi obce	311	560	157	346
Podatki i opłaty	21	41	15	30
Koszty pracownicze	846	1 531	587	1 151
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	61	111	36	73
Amortyzacja wartości niematerialnych	62	112	36	75
Inne, w tym:	747	1 452	647	1 290
- prowizje z bezpośredniej działalności ubezpieczeniowej	576	1 137	480	978
- reklama	48	75	46	69
- wynagrodzenia osób obsługujących ubezpieczenia grupowe w zakładach pracy	52	105	(3)	50
- pozostałe	71	135	124	193
Zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	(16)	(72)	(37)	(105)
Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód, razem	2 102	3 876	1 483	2 956

8.11 Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)	1 stycznia - 30 czerwca 2016 (przekształcone)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	169	293	103	170
Koszty podstawowej działalności spółek nieprowadzących działalności ubezpieczeniowej ani bankowej	151	273	132	246
Koszty z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	54	110	55	111
Obowiązkowe opłaty na rzecz instytucji rynku ubezpieczeniowego i bankowego	18	38	19	41
Bankowy Fundusz Gwarancyjny	15	37	18	37
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	18	35	14	28
Opłata na rzecz Komendy Głównej Straży Pożarnej oraz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych	1	21	1	22
Wydatki z tytułu działalności prewencyjnej	4	21	26	47
Utworzenie rezerw	89	96	3	12
Amortyzacja wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek	21	41	22	45
Utworzenie odpisów na aktywa niefinansowe	8	33	57	64
Darowizny	12	13	1	2
Pozostałe	67	120	121	155
Pozostałe koszty operacyjne, razem	627	1 131	572	980

8.12 Zysk na jedną akcję

Zysk na jedną akcję	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Zysk netto przypisywany właścicielom jednostki dominującej	506	1 446	168	660
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	863 521 269	863 516 697	863 473 794	863 473 794
Liczba akcji wyemitowanych	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Liczba akcji własnych (w posiadaniu jednostek zależnych od PZU)	(1 731)	(6 303)	(49 206)	(49 206)
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	0,59	1,67	0,19	0,76

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku nie wystąpiły transakcje ani zdarzenia powodujące rozwodnienie zysku przypadającego na jedną akcję.

8.13 Podatek dochodowy

Łączna kwota podatku bieżącego i odroczonego	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Ujętego w rachunku zysków i strat	(213)	(465)	(102)	(259)
- podatek bieżący	(412)	(441)	(210)	(270)
- podatek odroczony	199	(24)	108	11
Ujętego w innych całkowitych dochodach (podatek odroczony)	(2)	(16)	14	14
Łączna kwota podatku bieżącego i odroczonego	(215)	(481)	(88)	(245)

Podatek dochodowy dotyczący składników innych całkowitych dochodów	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Inne całkowite dochody brutto	3	24	(33)	(42)
Podatek dochodowy	(2)	(16)	14	14
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i transakcje zabezpieczające przepływy pieniężne	(2)	(16)	14	14
Inne całkowite dochody netto	1	8	(19)	(28)

8.14 Wartość firmy

Wartość firmy	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Pekao	1 711	-
Alior Bank	746	746
Lietuvos Draudimas AB ¹⁾	467	489
Segment ubezpieczeń masowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Link4)	221	221
AAS Balta	38	40
Spółki medyczne	90	82
Pozostałe	5	5
Wartość firmy, razem	3 278	1 583

¹⁾ Obejmuje wartość firmy z tytułu nabycia oddziału Lietuvos Draudimas w Estonii.

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku nie zidentyfikowano przesłanek uzasadniających konieczność sporządzenia testów na utratę wartości. W konsekwencji, podobnie jak i w 2016 roku, nie dokonano żadnych odpisów z tytułu utraty wartości wartości firmy.

8.15 Inne aktywa

Inne aktywa	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Rozliczenia z tytułu reasekuracji	205	403
Szacowane regresy i odzyski	172	161
Odroczone koszty informatyczne	47	41
Zarachowane należności z tytułu bezpośredniej likwidacji szkód	47	49
Zapasy	169	114
Pozostałe składniki aktywów	252	103
Inne aktywa, razem	892	871

8.16 Aktywa finansowe

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku nie dokonano reklasyfikacji aktywów finansowych pomiędzy grupami wykazywanymi w wartości godziwej a grupami wykazywanymi wg kosztu lub zamortyzowanego kosztu.

Ze względu na zmianę celu wykorzystania aktywów od 1 stycznia 2015 roku dokonano przeklasyfikowania części aktywów wykazywanych do tej pory jako aktywa dostępne do sprzedaży do aktywów utrzymywanych do terminu wymagalności. Wartość bilansowa aktywów na moment reklasyfikacji wynosiła 84 mln zł. Wartość bilansowa na 30 czerwca 2017 roku wynosiła 81 mln zł.

Opisane powyżej przeniesienie było jedynym przeklasyfikowaniem tego typu, dokonany od 2015 roku.

8.16.1. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Dłużne papiery wartościowe	23 371	17 346
Rządowe	23 151	17 117
Krajowe	22 785	16 741
Oprocentowanie stałe	21 176	15 793
Oprocentowanie zmienne	1 609	948
Zagraniczne	366	376
Oprocentowanie stałe	366	376
Pozostałe	220	229
Notowane na rynku regulowanym	98	103
Oprocentowanie stałe	98	103
Nienotowane na rynku regulowanym	122	126
Oprocentowanie zmienne	122	126
Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, razem	23 371	17 346

8.16.2. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Instrumenty kapitałowe	554	417
Notowane na rynku regulowanym	299	132
Nienotowane na rynku regulowanym	255	285
Instrumenty dłużne	31 120	11 218
Rządowe	29 938	7 981
Krajowe	29 298	7 592
Oprocentowanie stałe	20 146	5 144
Oprocentowanie zmienne	9 152	2 448
Zagraniczne	640	389
Oprocentowanie stałe	640	389
Pozostałe	1 182	3 237
Notowane na rynku regulowanym	36	37
Oprocentowanie stałe	36	37
Nienotowane na rynku regulowanym	1 146	3 200
Oprocentowanie stałe	675	2 611 ¹⁾
Oprocentowanie zmienne	471	589
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży, razem	31 674	11 635

¹⁾ w tym bony pieniężne NBP w kwocie 2 600 mln zł.

8.16.3. Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Instrumenty zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	4 865	14 479
Instrumenty kapitałowe	2 339	2 951
Notowane na rynku regulowanym	2 201	2 830
Nienotowane na rynku regulowanym	138	121
Instrumenty dłużne	2 526	11 528
Rządowe	2 488	11 437
Krajowe	2 009	9 686
Oprocentowanie stałe	1 976	8 257
Oprocentowanie zmienne	33	1 429
Zagraniczne	479	1 751
Oprocentowanie stałe	479	1 674
Oprocentowanie zmienne	-	77
Pozostałe	38	91
Notowane na rynku regulowanym	38	91
Oprocentowanie stałe	38	91
Instrumenty przeznaczone do obrotu	13 402	7 403
Instrumenty kapitałowe	4 295	4 066
Notowane na rynku regulowanym	548	744
Nienotowane na rynku regulowanym	3 747	3 322
Instrumenty dłużne	7 044	2 456
Rządowe	6 973	2 383
Krajowe	5 705	1 416
Oprocentowanie stałe	4 912	1 384
Oprocentowanie zmienne	793	32
Zagraniczne	1 268	967
Oprocentowanie stałe	1 262	967
Oprocentowanie zmienne	6	-
Pozostałe	71	73
Nienotowane na rynku regulowanym	71	73
Oprocentowanie zmienne	71	73
Instrumenty pochodne	2 063	881
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, razem	18 267	21 882

8.16.4. Pożyczki

Pożyczki	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Dłużne papiery wartościowe	13 417	2 463
Rządowe	34	2
Zagraniczne	34	2
Oprocentowanie stałe	34	2
Pozostałe	13 383	2 461
Nienotowane na rynku regulowanym	13 383	2 461
Oprocentowanie stałe	1 102	-
Oprocentowanie zmienne	12 281	2 461
Pozostałe	170 098	51 902
Należności od klientów z tytułu kredytów	162 062	45 029
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	2 238	2 880
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	2 127 ¹⁾	2 285
Pożyczki ²⁾	3 671	1 708
Pożyczki, razem	183 515	54 365

¹⁾ Ponad 64% lokat terminowych w instytucjach kredytowych stanowią lokaty w złotych. Dla ponad 87% lokat termin zapadalności przypada przed 30 września 2017 roku.

²⁾ 100% pożyczek stanowią pożyczki zabezpieczone zastawami na akcjach, poręczeniami, gwarancjami lub zabezpieczeniami rzeczowymi.

Należności od klientów z tytułu kredytów	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Segment detaliczny	85 987	25 309
Kredyty operacyjne	278	294
Kredyty konsumpcyjne	24 764	13 865
Kredyty consumer finance	1 426	1 222
Kredyty na zakup papierów wartościowych	108	125
Kredyty w rachunku karty kredytowej	1 296	970
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	56 881	7 969
Pozostałe kredyty hipoteczne	1 119	813
Pozostałe należności	115	51
Segment biznesowy	76 075	19 720
Kredyty operacyjne	33 804	10 838
Kredyty samochodowe	116	132
Kredyty inwestycyjne	24 513	7 493
Skupione wierzytelności (faktoring)	3 506	794
Kredyty w rachunku karty kredytowej	177	-
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	26	-
Pozostałe kredyty hipoteczne	8 391	-
Leasing finansowy	4 774	281
Pozostałe należności	768	182
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	162 062	45 029

8.16.5. Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP, korporacje i jednostki samorządu terytorialnego

Dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP

Stan na 30 czerwca 2017 roku

Kraj	Waluta	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Argentyna	USD	45	46	46	-
Brazylia	USD	71	72	72	-
Bułgaria	EUR	195	205	207	-
Chile	EUR/USD	38	38	38	-
Chorwacja	EUR/USD	95	92	93	-
Cypr	EUR	24	26	26	-
Czechy	CZK	222	221	221	-
Hiszpania	EUR	93	92	92	-
Indonezja	EUR/USD	42	44	44	-
Litwa	EUR	382	396	399	-
Łotwa	EUR	62	65	66	-
Meksyk	EUR/USD/MXN	35	35	35	-
Niemcy	EUR	307	299	299	-
RPA	ZAR	51	49	49	-
Rumunia	EUR/RON	141	146	146	-
Słowacja	EUR	22	20	20	-
Słowenia	EUR	77	77	77	-
Sri Lanka	USD	17	17	17	-
Stany Zjednoczone	USD	464	452	452	-
Turcja	EUR/TRY	78	78	78	-
Ukraina	EUR/USD/UAH	68 ¹⁾	61 ¹⁾	62 ¹⁾	-
Węgry	EUR/USD/HUF	217	208	210	-
Włochy	EUR	26	26	26	-
pozostałe	EUR/USD/GBP	23	22	22	-
Razem		2 795	2 787	2 797	-

¹⁾ W przypadku tych obligacji co pół roku następuje spłata nominalu obligacji w stałej kwocie 100 UAH (tj. 10% wartości nominalnej jednej obligacji). Cena nabycia pokazuje rzeczywistą zapłaconą cenę i nie uwzględnia dokonywanych spłat nominalu.

Stan na 31 grudnia 2016 roku

Kraj	Waluta	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Argentyna	USD	70	80	80	-
Brazylia	USD	69	79	79	-
Bułgaria	EUR	235	259	261	-
Chorwacja	EUR/USD	53	57	58	-
Cypr	EUR	24	25	25	-
Czechy	CZK	337	345	345	-
Hiszpania	EUR	40	39	39	-
Indonezja	EUR/USD	40	44	44	-
Litwa	EUR/USD	459	485	491	-
Łotwa	EUR/USD	91	110	110	-
Meksyk	EUR/USD	33	33	33	-
Portugalia	EUR	58	60	60	-
RPA	EUR/ZAR	68	73	73	-
Rumunia	EUR/USD/RON	397	422	423	-
Słowacja	EUR	164	162	162	-
Słowenia	EUR	132	138	138	-
Sri Lanka	USD	42	45	45	-
Stany Zjednoczone	USD	148	149	149	-
Turcja	EUR/USD/TRY	324	345	345	-
Ukraina	EUR/USD/UAH	69 ¹⁾	68 ¹⁾	68 ¹⁾	-
Węgry	EUR/USD/HUF	399	423	424	-
pozostałe	EUR/USD/GBP	43	44	44	-
Razem		3 295	3 485	3 496	-

¹⁾ W przypadku tych obligacji co pół roku następuje spłata nominalu obligacji w stałej kwocie 100 UAH (tj. 10% wartości nominalnej jednej obligacji). Cena nabycia pokazuje rzeczywistą zapłaconą cenę i nie uwzględnia dokonywanych spłat nominalu.

Dłużne papiery emitowane przez korporacje oraz jednostki samorządu terytorialnego

Stan na 30 czerwca 2017 roku

Emitent	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Spółki Indeksu WIG - Banki	1 265	1 287	1 317	-
Spółki Indeksu WIG - Chemia	9	9	9	-
Spółki Indeksu WIG - Energia	1 649	1 650	1 650	5
Spółki Indeksu WIG - Paliwa	335	338	341	-
Górnictwo i wydobywanie (w tym spółki Indeksu WIG - Górnictwo)	680	635	635	53
Przetwórstwo przemysłowe	1 124	1 123	1 120	-
Transport i gospodarka magazynowa	1 883	1 877	1 871	-
Usługi komunalne	526	522	525	-
Banki krajowe nienotowane	20	20	22	-
Banki zagraniczne	74	75	77	1
Samorządy krajowe	6 055	6 159	6 334	8
Pozostałe	1 263	1 199	1 198	84
Razem	14 883	14 894	15 099	151

Stan na 31 grudnia 2016 roku

Emitent	Cena nabycia	Wycena bilansowa	Wycena w wartości godziwej	Odpis z tytułu utraty wartości
Spółki Indeksu WIG - Banki	1 299	1 320	1 327	-
Spółki indeksu WIG - Paliwa	995	1 007	1 009	-
Spółki Indeksu WIG - Chemia	9	9	9	-
Spółki Indeksu WIG - Energia	315	316	316	-
Banki krajowe nienotowane	20	20	21	-
Banki zagraniczne	74	78	81	1
Samorządy krajowe	96	102	105	-
Spółki Indeksu WIG - Górnictwo	293	254	250	61
Narodowy Bank Polski	2 600	2 600	2 600	-
Pozostałe	425	385	385	17
Razem	6 126	6 091	6 103	79

8.16.6. Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne - aktywa	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	1 765	702
Instrumenty wykazywane jako transakcje zabezpieczające wartość godziwą – instrumenty nienotowane, w tym:	15	-
- transakcje <i>SWAP</i>	15	-
Instrumenty wykazywane jako transakcje zabezpieczające przepływy pieniężne – instrumenty nienotowane, w tym:	214	72
- transakcje <i>SWAP</i>	214	72
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	1 536	630
Instrumenty notowane na rynku regulowanym, w tym:	-	7
- kontrakty terminowe	-	7
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	1 536	623
- kontrakty terminowe	1	-
- transakcje <i>SWAP</i>	1 513	597
- opcje <i>call</i> (zakup)	5	4
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	3	-
- pozostałe	14	22
Instrumenty pochodne związane z kursami walut	467	202
Instrumenty wykazywane jako transakcje zabezpieczające przepływy pieniężne – instrumenty nienotowane, w tym:	69	-
- transakcje <i>SWAP</i>	69	-
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	398	202
Instrumenty notowane na rynku regulowanym, w tym:	14	3
- kontrakty terminowe	14	3
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	384	199
- kontrakty terminowe	157	62
- transakcje <i>SWAP</i>	184	115
- opcje <i>call</i> (zakup)	29	22
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	14	-
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych i towarów – wykazywane jako przeznaczone do obrotu	129	49
Instrumenty notowane, w tym:	1	-
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	1	-
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	128	49
- kontrakty terminowe	34	-
- opcje <i>call</i> (zakup)	91	48
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	3	1
Instrumenty pochodne - aktywa, razem	2 361	953

Instrumenty pochodne - zobowiązania	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	2 908	639
Instrumenty wykazywane jako transakcje zabezpieczające wartość godziwą – instrumenty nienotowane, w tym:	188	-
- transakcje <i>SWAP</i>	188	-
Instrumenty wykazywane jako transakcje zabezpieczające przepływy pieniężne – instrumenty nienotowane, w tym:	1 124	6
- transakcje <i>SWAP</i>	1 124	6
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	1 596	633
Instrumenty notowane, w tym:	7	19
- kontrakty terminowe	7	19
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	1 589	614
- kontrakty terminowe	1	-
- transakcje <i>SWAP</i>	1 569	586
- opcje <i>call</i> (zakup)	1	-
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	3	6
- pozostałe	15	22
Instrumenty pochodne związane z kursami walut	496	125
Instrumenty wykazywane jako transakcje zabezpieczające przepływy pieniężne – instrumenty nienotowane, w tym:	3	-
- transakcje <i>SWAP</i>	3	-
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	493	125
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	493	125
- kontrakty terminowe	195	25
- transakcje <i>SWAP</i>	257	77
- opcje <i>call</i> (zakup)	8	-
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	33	23
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych i towarów – wykazywane jako przeznaczone do obrotu	87	23
Instrumenty nienotowane (<i>OTC</i>), w tym:	87	23
- kontrakty terminowe	34	-
- opcje <i>call</i> (zakup)	11	1
- opcje <i>put</i> (sprzedaż)	42	22
Instrumenty pochodne - zobowiązania, razem	3 491	787

8.16.7. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych

8.16.7.1. Rynek kapitałowy

Na początku 2017 roku miała miejsce kontynuacja dynamicznych wzrostów polskich indeksów giełdowych, trwających od wyborów prezydenckich w USA w 2016 roku. Towarzyszyły jej dobre dane gospodarcze z Polski i strefy euro, przekładające się również na wyniki finansowe spółek notowanych na warszawskiej GPW. Rynek akcji wspierały też ostrożne deklaracje Europejskiego Banku Centralnego i Rezerwy Federalnej, jeśli chodzi o tempo zacieśniania polityki pieniężnej. Jednak podwyżka stóp procentowych przez Rezerwę Federalną w marcu przyczyniła się do pewnego wyhamowania wzrostów cen akcji. Ostatecznie pomiędzy końcem grudnia 2016 roku a końcem czerwca bieżącego roku indeksy WIG oraz WIG20 wzrosły aż po około 18%.

8.16.7.2. Stopy procentowe i inflacja

W I połowie 2017 roku ceny dóbr i usług konsumpcyjnych mierzone wskaźnikiem CPI były wyższe niż przed rokiem o 1,9% wobec spadku o 0,3% r/r w II półroczu 2016 roku. Na początku roku nastąpił wyraźny wzrost inflacji w związku ze wzrostem cen surowców energetycznych na rynkach światowych i krajowych cen paliw. Następnie inflacja ustabilizowała się wobec wygasania wpływu wcześniejszego wzrostu światowych cen surowców, przy wzroście cen żywności i rosnącej stopniowo inflacji bazowej w związku z ożywieniem koniunktury. Inflacja bazowa (po wyłączeniu cen żywności i energii) wyniosła w I połowie 2017 roku 0,6% r/r wobec -0,2% r/r w II półroczu 2016 roku.

W okresie od stycznia do sierpnia 2017 roku stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego nie zmieniły się. Stopa referencyjna pozostaje na poziomie 1,5%, ustanowionym w marcu 2015 roku. Zdaniem członków Rady Polityki Pieniężnej bieżący poziom stóp procentowych sprzyja utrzymaniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Polsce oraz pozwala zachować równowagę makroekonomiczną.

W I kwartale 2017 roku rentowności 10-letnich obligacji skarbowych osiągały przejściowo w Polsce relatywnie wysoki poziom 3,90%, ostatnio notowany w 2014 roku. Jednak w kolejnych miesiącach, spadek ryzyka politycznego w Europie po wyborach w Holandii i we Francji, przyspieszenie wzrostu gospodarczego w Polsce oraz towarzysząca mu korzystna sytuacja fiskalna wpływały na stopniowe obniżanie się rentowności obligacji skarbowych w Polsce. Polska krzywa dochodowości od końca grudnia 2016 roku do końca czerwca 2017 roku przesunęła się wyraźnie w dół dla dłuższych terminów zapadalności - o ok. 20 pkt. bazowych dla 5-letnich obligacji skarbowych oraz o ok. 30 pkt. bazowych dla 10-letnich obligacji skarbowych (do ok. 3,30%). Rentowność obligacji 2-letnich obniżyła się o ok. 10 punktów bazowych, natomiast rentowności rocznych skarbowych papierów wartościowych wzrosły o niemal 20 pkt. bazowych (do ok. 1,60%). Różnica pomiędzy rentownościami polskich i niemieckich 10-letnich obligacji skarbowych od maja wynosiła mniej niż 300 pkt. bazowych. Szacujemy, że premia za ryzyko dla Polski w I połowie 2017 roku obniżyła się.

8.16.7.3. Kursy walut

Dla dynamiki kursów walut w ostatnich miesiącach, w tym złotego, istotne były rynkowe wahania oczekiwań co do przyszłej polityki pieniężnej w USA i w strefie euro. W I półroczu 2017 roku dolar amerykański wyraźnie osłabił się do euro, co można odczytywać jako rozczarowanie kursem polityki prezydenta D. Trumpa. Kurs EUR/USD wzrósł z około 1,05 do około 1,14 – czyli aż o około 8%. Złoty zyskiwał na wartości wobec głównych walut światowych. Polska waluta wspierana była przez spadek ryzyka politycznego w Europie, solidne tempo wzrostu gospodarczego w Polsce i strefie euro oraz dobrą kondycję polskiego budżetu. Kurs USD/PLN spadł aż o około 11% na koniec czerwca br. w stosunku do końca 2016. Kursy EUR/PLN oraz CHF/PLN obniżyły się w analizowanym okresie odpowiednio o około 4% i 6%. Kurs franka szwajcarskiego od końca marca utrzymywał się poniżej 4 złotych.

8.16.8. Zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów

Informacje o zmianie klasyfikacji aktywów finansowych zaprezentowano w punkcie 8.16.

8.17 Wartość godziwa

8.17.1. Opis technik wyceny

8.17.1.1. Dłużne papiery wartościowe

Wartości godziwe dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku lub wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych.

Grupa PZU dokonuje wewnętrznej weryfikacji wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, porównując je z dostępnymi wycenami z innych źródeł, opierających się na danych obserwowalnych na rynku.

Wartość godziwą pożyczek oraz dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskontowe określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów rządowych przesuniętą o *spread* kredytowy. Jest on wyliczany na dzień najnowszej emisji w stosunku do ceny emisyjnej i powoduje równoległe przesunięcie krzywej rentowności papierów rządowych o stałą wartość na całej jej długości lub jako różnica pomiędzy rentownościami notowanych dłużnych papierów wartościowych emitentów o podobnym ratingu i działających w podobnych branżach a rentownością obligacji rządowych (w przypadku papierów denominowanych w euro są to obligacje rządu Niemiec) przemnożona przez współczynnik ustalany na dzień emisji, uwzględniający w krzywej dyskontowej ryzyko specyficzne danego emitenta.

8.17.1.2. Kapitałowe aktywa finansowe

Wartości godziwe kapitałowych aktywów finansowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku.

Wartości godziwe jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się według wartości jednostki uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych publikowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Wycena ta odzwierciedla udział Grupy PZU w aktywach netto tych funduszy. Grupa PZU weryfikuje czy tak ustalona wartość aktywów netto nie odbiega istotnie od wartości godziwej.

8.17.1.3. Instrumenty pochodne

Dla instrumentów pochodnych notowanych na aktywnym rynku za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. *forward*) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS (ang. *interest rate swap*) określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych używane są stopy procentowe z krzywych dochodowości przypisanych do danego typu instrumentu finansowego i waluty, konstruowanych na podstawie dostępnych danych rynkowych.

Wartość godziwa opcji związanych z lokatami strukturyzowanymi określana jest na podstawie wycen podawanych przez wystawców tych opcji, z uwzględnieniem weryfikacji tych wycen przeprowadzanej przez spółki Grupy PZU, w oparciu o posiadane własne modele wyceny.

8.17.1.4. Należności od klientów z tytułu kredytów

W celu ustalenia zmiany wartości godziwej należności od klientów (z pominięciem kredytów w rachunku bieżącym) marże osiągnęte na nowo udzielonych kredytach (w miesiącu poprzedzającym datę, na którą sporządza się skonsolidowane sprawozdanie finansowe) porównuje się z marżami na całym portfelu kredytowym. Jeśli marże na nowo przyznawanych kredytach są wyższe niż marże na dotychczasowym portfelu, wartość godziwa portfela kredytów jest niższa od jego wartości bilansowej.

Należności od klientów z tytułu kredytów zaklasyfikowano w całości do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej ze względu na fakt zastosowania modelu wyceny z istotnymi nieobserwowanymi danymi wejściowymi, czyli bieżącymi marżami osiąganymi na nowo udzielanych kredytach.

8.17.1.5. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania z tytułu depozytów

Ze względu na fakt, że depozyty przyjmuje się w ramach bieżącej działalności na bazie dziennej, a więc ich warunki są zbliżone do aktualnych warunków rynkowych identycznych transakcji, a czas do zapadalności tych pozycji jest krótki, uznaje się, że dla zobowiązań wobec klientów o zapadalności do 1 roku wartość godziwa nie odbiega istotnie od wartości bilansowej.

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane

Wartość godziwą zobowiązań z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych, w tym zobowiązań podporządkowanych, wyznacza się jako wartość bieżącą oczekiwanych płatności w oparciu o bieżące krzywe procentowe oraz bieżący *spread* kredytowy.

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta wyceniane są zgodnie z wartością godziwą aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań funduszu kapitałowego powiązanego z danym kontraktem inwestycyjnym.

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych wyceniane są zgodnie z wartością godziwą składników majątku funduszu inwestycyjnego (wg udziału w aktywach netto funduszu inwestycyjnego).

Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych pożyczonych w celu dokonania krótkiej sprzedaży wyceniane są w wartości godziwej pożyczonych papierów.

8.17.2. Hierarchia wartości godziwej

W oparciu o dane wejściowe wykorzystywane przy ustalaniu wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań, dla których zaprezentowano wartość godziwą, klasyfikowane są do następujących poziomów:

- Poziom I – aktywa i zobowiązania wyceniane na bazie cen notowanych (nieskorygowanych) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań. Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - płynne notowane dłużne papiery wartościowe;
 - akcje i certyfikaty inwestycyjne notowane na giełdach;
 - instrumenty pochodne notowane na giełdach.
- Poziom II – aktywa i zobowiązania, których wycena opiera się na danych wejściowych innych niż ceny notowane zaliczane do Poziomu I, które są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujący na cenach). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - notowane dłużne papiery wartościowe wyceniane na podstawie wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny;
 - instrumenty pochodne, m. in. FX Swap, FX Forward, IRS, CIRS, FRA;
 - jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
 - zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych;
 - kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta.
- Poziom III – aktywa, których wycena opiera się na danych wejściowych niemożliwych do zaobserwowania na rynkach (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - nienotowane dłużne papiery wartościowe oraz niepłynne notowane dłużne papiery wartościowe (w tym nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe), wyceniane modelami opartymi na zdyskontowanych przepływach pieniężnych;
 - należności od klientów z tytułu kredytów oraz zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów;
 - opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez Alior Bank oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych.

W sytuacji gdy do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań używane są dane wejściowe klasyfikowane do różnych poziomów hierarchii wartości godziwej, wyceniany składnik przypisuje się do najniższego poziomu, z którego pochodzą dane wejściowe, mające istotny wpływ na całość wyceny.

Na wartość wyceny zakwalifikowanych do poziomu III składników aktywów lub zobowiązań istotny wpływ mają dane wejściowe nieobserwowalne.

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Niepłynne obligacje i pożyczki	<i>Spready</i> kredytowe	<i>Spready</i> obserwuje się na wszystkich obligacjach (ich seriach) lub pożyczkach tego samego emitenta lub emitenta o podobnej charakterystyce. Te <i>spready</i> obserwowane są w dniach emisji nowych serii obligacji, dniach zawierania nowych umów pożyczek oraz w dniach transakcji rynkowych, których przedmiotem są wierzytelności wynikające z tych obligacji i pożyczek.	Korelacja ujemna.

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na 30 czerwca 2017 roku	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	26 044	5 016	614	31 674
Instrumenty kapitałowe	236	201	117	554
Dłużne papiery wartościowe	25 808	4 815	497	31 120
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	4 178	643	44	4 865
Instrumenty kapitałowe	2 201	120	18	2 339
Dłużne papiery wartościowe	1 977	523	26	2 526
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	5 811	7 261	330	13 402
Instrumenty kapitałowe	548	3 747	-	4 295
Dłużne papiery wartościowe	5 244	1 548	252	7 044
Instrumenty pochodne	19	1 966	78	2 063
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	298	-	298
Zobowiązania				
Instrumenty pochodne	17	2 121	38	2 176
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	1 315	-	1 315
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	385	-	385
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	323	-	323
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	803	-	-	803

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na 31 grudnia 2016 roku	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa				
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	8 113	2 887	635	11 635
Instrumenty kapitałowe	132	264	21	417
Dłużne papiery wartościowe	7 981	2 623	614	11 218
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - zakwalifikowane do tej kategorii w momencie pierwszego rozpoznania	12 555	1 882	42	14 479
Instrumenty kapitałowe	2 837	97	17	2 951
Dłużne papiery wartościowe	9 718	1 785	25	11 528
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu	1 882	5 333	188	7 403
Instrumenty kapitałowe	745	3 321	-	4 066
Dłużne papiery wartościowe	1 119	1 202	135	2 456
Instrumenty pochodne	18	810	53	881
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	72	-	72
Zobowiązania				
Instrumenty pochodne	31	724	26	781
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	6	-	6
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	1 544	-	1 544
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	329	-	329
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	654	-	-	654

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, dla których jest ona tylko ujawniana na 30 czerwca 2017	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa				
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	19 881	40	5 758	25 679
Pożyczki				
Dłużne papiery wartościowe	-	6 048	7 568	13 616
Należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	159 486	159 486
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	-	2 238	2 238
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	-	2 131	2 131
Pożyczki	-	-	3 690	3 690
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec banków	-	788	4 430	5 218
Zobowiązania wobec klientów	-	-	185 800	185 800
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	-	1 351	3 641	4 992
Zobowiązania podporządkowane	-	-	3 273	3 273

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, dla których jest ona tylko ujawniana na 31 grudnia 2016	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa				
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	15 531	15	3 520	19 066
Pożyczki				
Dłużne papiery wartościowe	1	1	2 467	2 469
Należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	44 897	44 897
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	-	2 879	2 879
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	-	2 281	2 281
Pożyczki	-	-	1 705	1 705
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec banków	-	399	124	523
Zobowiązania wobec klientów	-	-	51 364	51 364
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	-	-	3 761	3 761
Zobowiązania podporządkowane	-	-	1 027	1 027

8.17.3. Przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej

W przypadku zmiany sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań, wynikających np. z utraty (lub uzyskania) dostępności notowań obserwowanych na aktywnym rynku przenosi się takie aktywa lub zobowiązania pomiędzy Poziomami I i II.

Składniki aktywów lub zobowiązań są przenoszone pomiędzy poziomami II i III (odpowiednio między poziomami III i II) gdy:

- następuje zmiana modelu wyceny będąca efektem zastosowania nowych czynników nieobserwowalnych (odpowiednio obserwowalnych) lub
- dotychczas stosowane czynniki, których wpływ na wycenę jest istotny przestają być (odpowiednio stają się) obserwowalne na aktywnym rynku.

Przeniesienia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej dokonywane są na koniec każdego kwartału wg wartości na ten dzień.

W 2017 roku nie wystąpiły istotne przeniesienia pomiędzy poziomami I i II (odpowiednio między poziomami II i I).

W 2016 roku dokonano następujących reklasyfikacji aktywów pomiędzy poziomami wartości godziwej:

- 30 czerwca 2016 roku przeniesiono z poziomu I do II część aktywów finansowych, których wartość godziwa na dzień przeniesienia wyniosła 2 600 mln zł.
- 30 września 2016 roku przeniesiono jedną obligację klasyfikowaną do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży, o wartości bilansowej 46 mln zł z poziomu III do poziomu I w związku z pojawieniem się kwotowań na aktywnym rynku.

8.17.4. Zmiany sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku nie dokonywano zmian sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, których wartość byłaby istotna z punktu widzenia skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

8.18 Należności

Należności - wartość bilansowa	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	2 461	2 233
- należności od ubezpieczających	2 209	1 996
- należności od pośredników ubezpieczeniowych	106	213
- inne należności	146	24
Należności z tytułu reasekuracji	88	76
Inne należności	7 673	3 394
- należności z tytułu transakcji na papierach wartościowych i depozytów zabezpieczających ¹⁾	6 024	2 401
- należności z tytułu rozliczeń kart płatniczych	454	202
- należności z tytułu dostaw i usług	212	148
- należności od budżetu, inne niż z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	173	55
- rozliczenia przewencyjne	44	47
- należności od banków	34	12
- należności z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	29	40
- rozliczenia sporne	29	-
- należności z tytułu wykonywania czynności komisarza awaryjnego	11	11
- należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	36	16
- należności z tytułu rozliczenia zakupu Podstawowej Działalności Banku BPH	115	145
- pozostałe	512	317
Należności, razem	10 222	5 703

¹⁾ w pozycji wykazuje się przede wszystkim należności związane z zawartymi, lecz nierozliczonymi transakcjami dotyczącymi instrumentów finansowych.

Zarówno na 30 czerwca 2017 roku, jak i na 31 grudnia 2016 roku wartość godziwa należności nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej, głównie ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz politykę tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

8.19 Utrata wartości aktywów finansowych i należności

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2017	Stan na początek okresu	Utworzenie, ujęte w rachunku zysków i strat	Rozwiązanie ujęte w rachunku zysków i strat	Usunięcie (sprzedaż, spisanie, itp.)	Zmiana składu grupy	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1	-	-	-	-	-	1
Instrumenty dłużne	1	-	-	-	-	-	1
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	54	-	-	-	-	-	54
Instrumenty kapitałowe	47	-	-	-	-	-	47
Dłużne papiery wartościowe	7	-	-	-	-	-	7
Pożyczki	3 124	2 005	(1 507)	(137)	5 788	50	9 323
Dłużne papiery wartościowe	71	-	(7)	(25)	104	-	143
Należności od klientów z tytułu kredytów	3 037	2 005	(1 500)	(97)	5 667	50	9 162
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1	-	-	-	17	-	18
Pożyczki	15	-	-	(15)	-	-	-
Należności	591	89	(48)	(3)	-	-	629
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	562	86	(44)	(2)	-	-	602
Należności z tytułu reasekuracji	8	1	(3)	(1)	-	-	5
Inne należności	21	2	(1)	-	-	-	22
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	9	6	(4)	-	-	-	11
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	1	-	-	-	-	-	1
Razem	3 780	2 100	(1 559)	(140)	5 788	50	10 019

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w roku zakończonym 31 grudnia 2016	Stan na początek okresu	Utworzenie, ujęte w rachunku zysków i strat	Rozwiązanie ujęte w rachunku zysków i strat	Usunięcie (sprzedaż, spisanie, itp.)	Zmiana składu grupy	Stan na koniec okresu
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1	-	-	-	-	1
Instrumenty dłużne	1	-	-	-	-	1
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	46	8	-	-	-	54
Instrumenty kapitałowe	46	1	-	-	-	47
Dłużne papiery wartościowe	-	7	-	-	-	7
Pożyczki	2 015	1 896	(1 095)	(514)	822	3 124
Dłużne papiery wartościowe	43	33	-	(5)	-	71
Należności od klientów z tytułu kredytów	1 938	1 863	(1 095)	(491)	822	3 037
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1	-	-	-	-	1
Pożyczki	33	-	-	(18)	-	15
Należności	588	63	(54)	(6)	-	591
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	562	56	(50)	(6)	-	562
Należności z tytułu reasekuracji	6	5	(3)	-	-	8
Inne należności	20	2	(1)	-	-	21
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	11	25	(27)	-	-	9
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	1	-	-	-	-	1
Razem	2 662	1 992	(1 176)	(520)	822	3 780

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych w okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2016	Stan na początek okresu	Utworzenie, ujęte w rachunku zysków i strat	Rozwiązanie ujęte w rachunku zysków i strat	Usunięcie (sprzedaż, spisanie, itp.)	Zmiana składu grupy	Stan na koniec okresu
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	1	-	-	-	-	1
Instrumenty dłużne	1	-	-	-	-	1
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	46	7	-	-	-	53
Instrumenty kapitałowe	46	-	-	-	-	46
Dłużne papiery wartościowe	-	7	-	-	-	7
Pożyczki	2 015	971	(621)	(22)	32	2 375
Dłużne papiery wartościowe	43	23	-	-	-	66
Należności od klientów z tytułu kredytów	1 938	948	(621)	(4)	32	2 293
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1	-	-	-	-	1
Pożyczki	33	-	-	(18)	-	15
Należności	588	70	(31)	(1)	-	626
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	562	67	(28)	(1)	-	600
Należności z tytułu reasekuracji	6	1	(2)	-	-	5
Inne należności	20	2	(1)	-	-	21
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	11	13	(2)	-	-	22
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	1	-	-	-	-	1
Razem	2 662	1 061	(654)	(23)	32	3 078

8.20 Stopień narażenia na ryzyko kredytowe w działalności inwestycyjnej

W tabelach poniżej zaprezentowano ekspozycję na ryzyko kredytowe aktywów obciążonych ryzykiem kredytowym w poszczególnych kategoriach ratingów Fitch (w przypadku braku ratingu agencji Fitch zastosowano rating agencji Standard&Poors lub Moody's). Ekspozycja na ryzyko kredytowe wynikające z transakcji warunkowych została przedstawiona jako ekspozycja wobec emitenta papierów przyjętych jako zabezpieczenie.

W zestawieniu nie uwzględniono należności z tytułu umów ubezpieczeniowych. Wynikało to w głównej mierze ze znacznego rozproszenia tego portfela aktywów, skutkującego m.in. znacznym udziałem należności od małych podmiotów i osób fizycznych, nie posiadających ratingów.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
 Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2017 roku
 (w milionach złotych)

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 30 czerwca 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu	Aktywa na ryzyko klienta	Razem
Dłużne papiery wartościowe	453	297	60 462	2 948	224	11 847	1 247	77 478
- utrzymywane do terminu wymagalności	-	-	23 102	124	7	138	-	23 371
- dostępne do sprzedaży	-	297	29 600	302	-	921	-	31 120
- wyceniane w wartości godziwej	453	-	6 901	648	217	104	1 247	9 570
- pożyczki	-	-	859	1 874	-	10 684	-	13 417
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych i transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	490	2 366	390	134	851	134	4 365
Pozostałe pożyczki	-	-	16	-	617	3 038	-	3 671
Instrumenty pochodne	-	49	1 178	100	-	1 002	37	2 366 ¹⁾
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych	-	179	386	-	-	98	-	663
Należności z tytułu reasekuracji	-	16	49	-	-	23	-	88
Razem	453	1 031	64 457	3 438	975	16 859	1 418	88 631

¹⁾ w tym 298 mln zł instrumentów pochodnych wykazywanych jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych i wartości godziwej oraz 5 mln instrumentów pochodnych prezentowanych jako aktywa przeznaczone do sprzedaży.

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2016	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu	Aktywa na ryzyko klienta	Razem
Dłużne papiery wartościowe	149	5	39 100	2 930	583	1 005	1 239	45 011
- utrzymywane do terminu wymagalności	-	-	16 991	206	49	100	-	17 346
- dostępne do sprzedaży	-	5	10 552	297	11	353	-	11 218
- wyceniane w wartości godziwej	149	-	10 728	1 207	523	138	1 239	13 984
- pożyczki	-	-	829	1 220	-	414	-	2 463
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych i transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	-	4 330	519	-	99	217	5 165
Pozostałe pożyczki	-	-	33	-	76	1 599	-	1 708
Instrumenty pochodne	-	10	505	62	-	354	22	953 ¹⁾
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych	-	304	231	1	-	77	-	613
Należności z tytułu reasekuracji	-	25	31	-	-	20	-	76
Razem	149	344	44 230	3 512	659	3 154	1 478	53 526

¹⁾ w tym 72 mln zł instrumentów pochodnych wykazywanych jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych.

W tabeli poniżej przedstawiono współczynniki ryzyka kredytowego wykorzystywane przez Grupę PZU do pomiaru ryzyka kredytowego:

Ratingi Standard&Poor's	AAA	AA	A	BBB	BB	Brak ratingu ¹⁾
Współczynnik (%) 30 czerwca 2017	0,72%	0,77%	1,41%	3,76%	13,33%	25,43%
Współczynnik (%) 31 grudnia 2016	0,72%	0,79%	1,48%	3,89%	13,45%	25,37%

¹⁾ W przypadku zaangażowania w pożyczki hipoteczne bez ratingu przyjęto współczynnik w wysokości 2%, co odpowiada współczynnikowi dla najniższego ratingu inwestycyjnego BBB+.

Wielkość ryzyka kredytowego dla aktywów, dla których ryzyko ponosi Grupa PZU na 30 czerwca 2017 roku wynosiła 5 467 mln zł (na 31 grudnia 2016 roku: 1 684 mln zł, a przy zastosowaniu współczynników z 30 czerwca 2017 roku wartość ta wyniosłaby 1 649 mln zł).

8.21 Stopień narażenia na ryzyko kredytowe w działalności bankowej

Należności od klientów z tytułu kredytów - nieprzeterminowane	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Należności bez utraty wartości	149 402	39 961
Segment detaliczny	80 692	22 440
Segment biznesowy	68 710	17 521
Należności z utratą wartości	1 576	523
Razem	150 978	40 484

Należności przeterminowane	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Należności bez utraty wartości	7 352	2 977
Do 30 dni	5 168	2 187
30 – 60 dni	596	227
Powyżej 60 dni	1 588	563
Należności z utratą wartości	3 732	1 568
Do 30 dni	203	173
1 – 3 miesięcy	176	137
3 – 12 miesięcy	907	522
1 – 5 lat	1 772	722
Powyżej 5 lat	674	14
Razem	11 084	4 545

8.22 Aktywa przeznaczone do sprzedaży

Aktywa przeznaczone do sprzedaży wg klasyfikacji przed przeniesieniem	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Grupy przeznaczone do sprzedaży	1 059	1 027
Aktywa	1 091	1 060
Nieruchomości inwestycyjne	922	1 002
Aktywa finansowe	5	-
Należności	80	12
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	7	2
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	71	42
Inne aktywa	6	2
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	32	33
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6	15
Inne zobowiązania	26	18
Inne aktywa przeznaczone do sprzedaży	148	129
Rzeczowe aktywa trwałe	89	39
Nieruchomości inwestycyjne	59	90
Aktywa i grupy aktywów przeznaczone do sprzedaży	1 239	1 189
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	32	33

Na 30 czerwca 2017 roku, jak i na 31 grudnia 2016 roku w sekcji „Grupy przeznaczone do sprzedaży” zaprezentowano przede wszystkim nieruchomości przeznaczone do sprzedaży ze względu na osiągnięcie przewidywanego horyzontu inwestycyjnego.

8.23 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	30 czerwca 2017			31 grudnia 2016		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	21 601	(1 126)	20 475	20 388	(990)	19 398
Rezerwa składki	7 963	(446)	7 517	6 957	(377)	6 580
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	10	-	10	26	-	26
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	7 927	(480)	7 447	7 730	(421)	7 309
- na szkody zgłoszone	2 940	(441)	2 499	2 992	(371)	2 621
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	3 169	(25)	3 144	2 979	(29)	2 950
- na koszty likwidacji szkód	1 818	(14)	1 804	1 759	(21)	1 738
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	5 680	(183)	5 497	5 673	(192)	5 481
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	21	(17)	4	2	-	2
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	22 184	-	22 184	21 806	-	21 806
Rezerwa składki	94	-	94	93	-	93
Rezerwa ubezpieczeń na życie	15 969	-	15 969	15 928	-	15 928
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	544	-	544	542	-	542
- na szkody zgłoszone	152	-	152	156	-	156
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	386	-	386	380	-	380
- na koszty obsługi świadczeń	6	-	6	6	-	6
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	3	-	3	3	-	3
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	303	-	303	323	-	323
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	5 271	-	5 271	4 917	-	4 917
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	43 785	(1 126)	42 659	42 194	(990)	41 204

Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Zmiana stanu rezerwy składki	1 stycznia - 30 czerwca 2017			1 stycznia - 31 grudnia 2016			1 stycznia - 30 czerwca 2016		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	6 957	(377)	6 580	5 643	(339)	5 304	5 643	(339)	5 304
Wzrost rezerw dotyczących polis zawartych w roku bieżącym	5 454	(277)	5 177	6 552	(194)	6 358	4 567	(139)	4 428
Spadek rezerw dotyczących polis zawartych w latach poprzednich	(4 418)	208	(4 210)	(5 255)	156	(5 099)	(3 819)	165	(3 654)
Różnice kursowe w okresie	(30)	-	(30)	17	-	17	19	-	19
Stan na koniec okresu	7 963	(446)	7 517	6 957	(377)	6 580	6 410	(313)	6 097

Zmiana stanu rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego	1 stycznia - 30 czerwca 2017			1 stycznia - 31 grudnia 2016			1 stycznia - 30 czerwca 2016		
	Brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	26	-	26	119	-	119	119	-	119
Wzrost rezerw dotyczących polis zawartych w roku bieżącym	4	-	4	23	-	23	110	-	110
Spadek rezerw dotyczących polis zawartych w latach poprzednich	(20)	-	(20)	(116)	-	(116)	(87)	-	(87)
Stan na koniec okresu	10	-	10	26	-	26	142	-	142

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
 Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe wg MSSF za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2017 roku
 (w milionach złotych)

Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 30 czerwca 2017			1 stycznia - 31 grudnia 2016			1 stycznia - 30 czerwca 2016		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu, w tym:	7 730	(421)	7 309	7 706	(580)	7 126	7 706	(580)	7 126
Wypłacone świadczenia dotyczące szkód zaistniałych w latach poprzednich, w tym:	(1 782)	67	(1 715)	(2 502)	247	(2 255)	(1 680)	120	(1 560)
- wypłacone odszkodowania	(1 540)	63	(1 477)	(2 133)	241	(1 892)	(1 456)	116	(1 340)
- koszty likwidacji szkód	(242)	4	(238)	(369)	6	(363)	(224)	4	(220)
Wzrost (spadek) rezerw, w tym:	1 990	(128)	1 862	2 539	(87)	2 452	1 476	(71)	1 405
- dotyczących szkód zaistniałych w bieżącym roku	2 047	(77)	1 970	2 751	(66)	2 685	1 675	(18)	1 657
- dotyczących szkód zaistniałych w latach poprzednich	(57)	(51)	(108)	(212)	(21)	(233)	(199)	(53)	(252)
Pozostałe zmiany	6	2	8	(24)	(1)	(25)	-	8	8
Różnice kursowe w okresie	(17)	-	(17)	11	-	11	12	(1)	11
Stan na koniec okresu	7 927	(480)	7 447	7 730	(421)	7 309	7 514	(524)	6 990

Zmiana stanu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 30 czerwca 2017			1 stycznia - 31 grudnia 2016			1 stycznia - 30 czerwca 2016		
	Brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	5 673	(192)	5 481	5 808	(178)	5 630	5 808	(178)	5 630
Wypłacone świadczenia dotyczące szkód zaistniałych w latach poprzednich	(173)	7	(166)	(325)	9	(316)	(145)	4	(141)
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących szkód zaistniałych w latach poprzednich	72	4	76	13	(22)	(9)	9	(1)	8
Rozliczenie dyskonta w czasie	(7)	-	(7)	(15)	-	(15)	(7)	-	(7)
Wzrost rezerw dotyczących szkód zaistniałych w bieżącym roku	117	(2)	115	168	-	168	71	(2)	69
Pozostałe zmiany	-	-	-	24	(1)	23	-	3	3
Różnice kursowe w okresie	(2)	-	(2)	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	5 680	(183)	5 497	5 673	(192)	5 481	5 736	(174)	5 562

Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie

Zmiana stanu rezerwy ubezpieczeń na życie, rezerwy na premie i rabaty oraz pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych - umowy ubezpieczeniowe	1 stycznia - 30 czerwca 2017			1 stycznia - 31 grudnia 2016			1 stycznia - 30 czerwca 2016		
	Brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	16 254	-	16 254	16 606	-	16 606	16 606	-	16 606
Wzrost (spadek) rezerw dotyczący polis zawartych w roku bieżącym	150	-	150	316	-	316	175	-	175
Wzrost (spadek) rezerw dotyczący polis zawartych w latach poprzednich	(121)	-	(121)	(668)	-	(668)	(243)	-	(243)
Różnice kursowe	(8)	-	(8)	-	-	-	1	-	1
Stan na koniec okresu	16 275	-	16 275	16 254	-	16 254	16 539	-	16 539

Zmiana stanu rezerw ubezpieczeń na życie brutto - kontrakty <i>unit-linked</i>	1 stycznia - 30 czerwca 2017			1 stycznia - 31 grudnia 2016			1 stycznia - 30 czerwca 2016		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	4 917	-	4 917	4 744	-	4 744	4 744	-	4 744
Zwiększenia funduszu z tytułu składek	682	-	682	956	-	956	434	-	434
Pobrane opłaty	(60)	-	(60)	(91)	-	(91)	(46)	-	(46)
Przychody z lokat funduszu	217	-	217	131	-	131	(44)	-	(44)
Zmniejszenia funduszu z tytułu świadczeń, wykupów, itp.	(556)	-	(556)	(799)	-	(799)	(366)	-	(366)
Pozostałe zmiany	71	-	71	(24)	-	(24)	(19)	-	(19)
Stan na koniec okresu	5 271	-	5 271	4 917	-	4 917	4 703	-	4 703

Zmiana stanu rezerw szkodowych	1 stycznia - 30 czerwca 2017			1 stycznia - 31 grudnia 2016			1 stycznia - 30 czerwca 2016		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	542	-	542	558	-	558	558	-	558
Wykorzystanie rezerw szkodowych w ciągu roku	(485)	-	(485)	(562)	-	(562)	(467)	-	(467)
Utworzenie rezerw szkodowych w ciągu roku	487	-	487	546	-	546	473	-	473
Stan na koniec okresu	544	-	544	542	-	542	564	-	564

8.24 Inne rezerwy

Zmiana stanu innych rezerw w okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2017	Stan na początek okresu	Zwięk- szenie	Wykorzys- tanie	Rozwią- zanie	Połączenia jednostek	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	252	61	(102)	(9)	-	-	202
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	11	1	-	(2)	9	2	21
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	58	-	-	(1)	-	-	57
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	18	26	-	(21)	215	-	238
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu Graphtalk	6	-	-	-	-	-	6
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE PZU do ZUS nienależnych prowizji	9	-	-	-	-	-	9
Pozostałe	13	8	(1)	(3)	24	-	41
Inne rezerwy, razem	367	96	(103)	(36)	248	2	574

Zmiana stanu innych rezerw w roku zakończonym 31 grudnia 2016	Stan na początek okresu	Zwięk- szenie	Wykorzys- tanie	Rozwią- zanie	Połączenia jednostek	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	3	200	(6)	-	55	252
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	4	3	(1)	-	5	11
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	58	-	-	-	-	58
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu Graphtalk	6	-	-	-	-	6
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	5	19	-	(16)	10	18
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE PZU do ZUS nienależnych prowizji	9	-	-	-	-	9
Pozostałe	23	7	(8)	(9)	-	13
Inne rezerwy, razem	108	229	(15)	(25)	70	367

Zmiana stanu innych rezerw w okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2016	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzys- tanie	Rozwią- zanie	Stan na koniec okresu
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	3	-	(2)	-	1
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	4	1	-	-	5
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK ¹⁾	58	-	-	-	58
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	5	10	-	(8)	7
Rezerwa na koszty zamknięcia projektu Graphtalk	6	-	-	-	6
Rezerwa z tytułu zwrotu przez PTE PZU do ZUS nienależnych prowizji	9	-	-	-	9
Pozostałe	23	1	(3)	(1)	20
Inne rezerwy, razem	108	12	(5)	(9)	106

¹⁾ Najważniejszą pozycję wchodzącą w skład kwoty wyjaśniono w punkcie 16.2.

8.25 Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	5 002	3 314
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	2 176	781
Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych	1 127	6
Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej	188	-
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	803	654
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	323	329
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	385	1 544
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	199 289	56 716
Zobowiązania wobec banków	4 990	523
Depozyty bieżące	685	32
Depozyty jednodniowe	336	1
Depozyty terminowe	365	-
Bankowe papiery wartościowe	-	20
Kredyty otrzymane	3 412	305
Pozostałe zobowiązania	192	165
Zobowiązania wobec klientów	185 376	51 241
Depozyty bieżące	105 929	25 791
Depozyty terminowe	75 963	22 160
Bankowe papiery wartościowe	2 698	2 769
Pozostałe zobowiązania	786	521
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	4 859	3 680
Zobowiązania podporządkowane	3 267	1 027
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	752	178
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	11	-
Kontrakty inwestycyjne o gwarantowanych i ustalonych warunkach	34	67
Zobowiązania finansowe, razem	204 291	60 030

8.25.1. Zobowiązania podporządkowane

	Wartość nominalna	Oprocentowanie	Data emisji / otrzymania pożyczki	Data wykupu / spłaty pożyczki
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych PZU				
Obligacje podporządkowane PZU	2 250	WIBOR 6M + marża	30 czerwca 2017	29 lipca 2027
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Alior Banku				
Pożyczka podporządkowana (w mln euro)	10	EURIBOR 3M + marża	12 października 2011	12 października 2019
Obligacje serii F (w mln zł)	322	WIBOR 6M+ marża	26 września 2014	26 września 2024
Obligacje serii G (w mln zł)	193	WIBOR 6M + marża	31 marca 2015	31 marca 2021
Obligacje serii I oraz I1 (w mln zł)	183	WIBOR 6M+ marża	4 grudnia 2015	6 grudnia 2021
Obligacje Meritum Bank (w mln zł)	67	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2013	29 kwietnia 2021
Obligacje Meritum Bank (w mln zł)	80	WIBOR 6M+ marża	21 października 2014	21 października 2022
Obligacje serii EUR001 (w mln euro)	10	LIBOR 6M+ marża	4 lutego 2016	4 lutego 2022
Obligacje serii P1A (w mln zł)	150	WIBOR 6M+ marża	27 kwietnia 2016	16 maja 2022
Obligacje serii P1B (w mln zł)	70	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2016	16 maja 2024

Dodatkowe informacje na temat emisji obligacji podporządkowanych przez PZU zaprezentowano w punkcie 12.

Zobowiązania podporządkowane, wartość bilansowa	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Obligacje podporządkowane PZU	2 244	-
Zobowiązania podporządkowane Alior Banku	1 023	1 027
Pożyczka podporządkowana	42	44
Obligacje serii F	225	225
Obligacje serii G	196	196
Obligacje serii I	114	114
Obligacje serii I1	33	33
Obligacje Meritum Bank	148	148
Obligacje serii EUR001	43	45
Obligacje serii P1A	151	151
Obligacje serii P1B	71	71
Zobowiązania podporządkowane	3 267	1 027

Niższa wartość bilansowa zobowiązań podporządkowanych w stosunku do zaprezentowanej powyżej wartości nominalnej wynika z faktu, iż część wyemitowanych przez Alior Bank obligacji objęły konsolidowane fundusze inwestycyjne i podlegają eliminacjom w konsolidacji.

8.25.2. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Obligacje PZU Finance AB (publ.)	3 544	3 680
Certyfikaty depozytowe	86	-
Listy zastawne	1 229	-
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	4 859	3 680

	Wartość nominalna (w mln euro)	Oprocentowanie	Daty emisji	Data wykupu
Obligacje PZU Finance AB (publ.)	850	1,375%	3 lipca 2014 16 października 2015	3 lipca 2019

Zobowiązania PZU Finance AB (publ.) wynikające z obligacji zostały zabezpieczone gwarancją udzieloną przez PZU, która obejmuje całość zobowiązań emitenta wynikających z emisji (w tym zobowiązanie do zapłaty wartości nominalnej obligacji oraz odsetek od obligacji) udzieloną na rzecz wszystkich obligatariuszy. Nie określono maksymalnej wartości gwarancji, obowiązującej do chwili wygaśnięcia roszczeń obligatariuszy wobec PZU Finance AB (publ.).

Niższa wartość bilansowa zobowiązań z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do zaprezentowanej powyżej wartości nominalnej wynika z faktu, iż część wyemitowanych przez PZU Finance AB (publ.) obligacji objęły konsolidowane jednostki Grupy PZU i podlegają one eliminacjom w konsolidacji.

8.26 Inne zobowiązania

Inne zobowiązania	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Koszty do zapłacenia	1 250	1 182
Zarachowane koszty prowizji agencyjnej	318	301
Zarachowane koszty prowizji sprzedażowej w ubezpieczeniach grupowych	8	10
Zarachowane koszty wynagrodzeń	130	170
Zarachowane koszty reasekuracji	308	432
Zarachowane nagrody dla pracowników	195	149
Pozostałe	291	120
Przychody pobierane z góry	274	152
Pozostałe zobowiązania	9 273	3 663
Zobowiązania z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	1 926	932
Zobowiązania z tytułu dywidend wobec akcjonariuszy mniejszościowych jednostek zależnych	1 822	-
Zobowiązania wobec akcjonariuszy PZU z tytułu dywidend	1 213	3
Zobowiązania wobec banków z tytułu dokumentów płatniczych rozliczanych w systemach rozliczeń międzybankowych	977	593
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	800	849
Zobowiązania z tytułu rozliczeń kart płatniczych	568	65
Rozrachunki publiczno-prawne	259	67
Zobowiązania z tytułu składek na rzecz BFG	214	10
Zobowiązania z tytułu reasekuracji	211	133
Oszacowane zobowiązania pozaubezpieczeniowe	161	119
Zobowiązania wobec pracowników	157	165
Oszacowane zwroty wynagrodzeń w związku z rezygnacją lub odstąpieniem klientów banków od ubezpieczeń zawieranych przy sprzedaży produktów kredytowych	151	71
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	141	91
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	133	225
Zobowiązania wobec budżetu inne niż z tytułu podatku dochodowego	59	56
Zobowiązania z tytułu darowizn	28	34
Zobowiązania z tytułu nierynkowych umów najmu	28	38
Zobowiązania Alior Banku z tytułu ubezpieczeń produktów bankowych oferowanych klientom banku	22	23
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	16	16
Zobowiązania z tytułu likwidacji bezpośredniej	13	13
Pozostałe	374	160
Inne zobowiązania, razem	10 797	4 997

9. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Aktywa i zobowiązania warunkowe	30 czerwca 2017	31 grudnia 2016
Aktywa warunkowe	6	40
- otrzymane gwarancje i poręczenia	6	40
Zobowiązania warunkowe	58 518	16 364
- z tytułu finansowania	44 956	12 979
- udzielone poręczenia i gwarancje	7 038	1 514
- roszczenia ubezpieczeniowe sporne	774	429
- inne roszczenia sporne	207	195
- pozostałe, w tym:	5 543	1 247
- gwarantowanie emisji papierów wartościowych	3 458	-
- akredytywy i promesy	949	-
- zobowiązania z tytułu transz pożyczek niewykorzystanych przez pożyczkobiorców do dnia bilansowego	213	1 195
- potencjalne zobowiązania wynikające z umów kredytowych zawartych przez Grupę Armatura	30	27

10. Zarządzanie kapitałem własnym

3 października 2016 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2016 – 2020 („Polityka”).

Wprowadzenie Polityki wynika z wdrożenia od 1 stycznia 2016 roku Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej implementującej Dyrektywę 2009/138/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej („Wyłagalność II”), z późniejszymi zmianami oraz wygaśnięcia Polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2013 – 2015 zaktualizowanej w maju 2014 roku.

Zgodnie z Polityką Grupa PZU dąży do:

- efektywnego zarządzania kapitałem poprzez optymalizację wykorzystania kapitału z perspektywy Grupy PZU;
- maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje;
- zapewnienia wystarczających środków finansowych na pokrycie zobowiązań Grupy PZU wobec klientów.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU jako podmiotu dominującego;
- utrzymanie docelowych współczynników wyłagalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie (wg. Wyłagalność II);
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 0,35;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Polityka dywidendowa Grupy PZU i PZU zakłada, że:

- wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd PZU za dany rok obrotowy, ustalana jest w oparciu o skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU przypisany jednostce dominującej, przy czym:
 - nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
 - nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;

- pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji w danym roku istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;

z zastrzeżeniem punktów poniżej;

- zgodnie z planami Zarządu PZU oraz własną oceną ryzyk i wypłacalności podmiotu dominującego środki własne podmiotu dominującego oraz Grupy PZU po deklaracji lub wypłacie dywidendy, pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce kapitałowej;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje organu nadzoru w zakresie dywidendy.

Zewnętrzne wymogi kapitałowe

Zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej, wdrażającą do polskiego systemu prawnego Wypłacalność II, kalkulację wymogu kapitałowego oparto o ryzyka rynkowe, aktuarialne (ubezpieczeniowe), niewypłacalności kontrahenta, katastroficzne i operacyjne. Aktywa, zobowiązania, a w konsekwencji środki własne, stanowiące pokrycie wymogu kapitałowego wycenia się w wartości godziwej.

Na podstawie art. 412 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej Grupa PZU zobowiązana jest sporządzać i ujawniać roczne sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej na poziomie grupy, zgodnie z zasadami Wypłacalność II. Sprawozdanie za rok 2016, opublikowane 30 czerwca 2017 roku dostępne jest na stronie <https://www.pzu.pl/relacje-inwestorskie/informacje-finansowe>.

Niezależnie od powyższego, zakłady ubezpieczeń Grupy PZU zobowiązane są do przestrzegania jednostkowych wymogów kapitałowych określonych w reżimie Wypłacalność II, a ponadto inne spółki z Grupy PZU świadczące usługi finansowe zobowiązane są do przestrzegania własnych wymogów kapitałowych, określonych w swoich przepisach sektorowych.

11. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

11.1 Segmenty sprawozdawcze

11.1.1. Kryterium podstawowe podziału

Segmenty operacyjne to części składowe jednostki, dla których dostępne są odrębne informacje finansowe, podlegające regularnej ocenie przez GOZPDO (w praktyce jest to Zarząd PZU), związanych z alokacją zasobów i oceną wyników działalności.

Podstawowy podział segmentacyjny Grupy PZU oparty jest na kryteriach charakteru działalności, linii produktowych, grup klientów oraz środowiska regulacyjnego. Charakterystykę poszczególnych segmentów zaprezentowano w poniższej tabeli.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia osobowe i majątkowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, dostosowanych do potrzeb klienta i z indywidualną wyceną ryzyka, oferowanych dużym podmiotom gospodarczym przez PZU, Link4, TUW PZUW.	Agregacji dokonano ze względu na podobieństwo oferowanych produktów, podobnych grup klientów, dla których są oferowane, kanałów dystrybucji oraz funkcjonowania w tym samym środowisku regulacyjnym.
Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia osobowe i majątkowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, wypadkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, oferowanych klientom indywidualnym oraz podmiotom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw przez PZU, Link4, TUW PZUW.	Jak wyżej.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia grupowe, kierowane przez PZU Życie do grup pracowników oraz innych grup formalnych (np. związki zawodowe), w ramach których do umowy ubezpieczenia przystępują osoby pozostające w stosunku prawnym z ubezpieczającym (np. pracodawcą, związkiem zawodowym) oraz ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane, gdzie ubezpieczający nabył prawo do indywidualnej kontynuacji w fazie grupowej. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji
Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia oferowane przez PZU Życie klientom indywidualnym, w ramach których umowa ubezpieczenia dotyczy konkretnego ubezpieczonego a ubezpieczony podlega indywidualnej ocenie ryzyka. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji
Inwestycje	PSR	Segment obejmuje: 1. działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU rozumianych jako nadwyżka lokat nad rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi w PZU, Link4 i PZU Życie, powiększoną o nadwyżkę dochodów osiągniętą ponad stopę wolną od ryzyka z inwestycji odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w produktach ubezpieczeniowych, czyli nadwyżkę dochodów z lokat ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych; 2. dochody z innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU (w szczególności skonsolidowane fundusze inwestycyjne).	
Działalność bankowa	MSSF	Szeroki zakres produktów bankowych oferowanych zarówno klientom korporacyjnym, jak i indywidualnym przez Pekao i Alior Bank.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz podobne środowisko regulacyjne działania.
Ubezpieczenia emerytalne	PSR	Ubezpieczenia emerytalne II filaru.	Brak agregacji.
Kraje bałtyckie	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz na życie oferowane przez Lietuvos Draudimas AB wraz z oddziałem w Estonii, AAS Balta oraz UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz podobne środowisko regulacyjne działania.
Ukraina	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych, osobowych i na życie oferowanych przez PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie.	Agregacji dokonano ze względu na podobne środowisko regulacyjne działania.
Kontrakty inwestycyjne	PSR	Produkty PZU Życie nietransferujące istotnego ryzyka ubezpieczeniowego w rozumieniu MSSF 4 i niespełniające definicji umowy ubezpieczeniowej (tj. niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z funduszem kapitałowym <i>unit-linked</i>).	Brak agregacji
Pozostałe	PSR/MSSF	Pozostałe produkty i usługi, niezakwalifikowane do żadnego z segmentów powyżej.	

11.1.2. Informacje dotyczące obszarów geograficznych

Grupa PZU stosuje uzupełniający podział segmentacyjny wg kryterium geograficznego, na podstawie którego wyodrębniono następujące obszary geograficzne:

- Polska;
- Kraje bałtyckie;
- Ukraina.

11.2 Rozliczenia pomiędzy segmentami

Wynik netto z inwestycji (różnica pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami) wykazywany w ubezpieczeniach korporacyjnych (ubezpieczenia osobowe i majątkowe), ubezpieczeniach masowych (ubezpieczenia osobowe i majątkowe), ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (ubezpieczenia na życie), ubezpieczeniach indywidualnych (ubezpieczenia na życie) określany jest na podstawie cen transferowych opartych na stopach procentowych z krzywych rentowności skarbowych papierów wartościowych. W przypadku produktów ubezpieczeniowych typu *unit-linked*, z gwarantowaną stopą oraz strukturyzowanych wykazuje się wprost wynik netto z lokat stanowiących pokrycie odpowiadających im rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

11.3 Miara zysku segmentu

Podstawową miarą zysku segmentu w Grupie PZU jest:

- w przypadku segmentów ubezpieczeń korporacyjnych, masowych, grupowych i indywidualnie kontynuowanych oraz indywidualnych – wynik na ubezpieczeniach, będący wynikiem finansowym przed podatkiem oraz pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi (w tym kosztami finansowania), uwzględniający jednak przychody z inwestycji (odpowiadające wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) określone wg stopy wolnej od ryzyka. Wynik na ubezpieczeniach jest miarą zbliżoną do zdefiniowanego w PSR wyniku technicznego, z uwzględnieniem różnicy w sposobie ujmowania wyniku netto z inwestycji opisanej w zdaniu poprzednim;
- w przypadku segmentu inwestycje – wynik z lokat spółek Grupy PZU pomniejszony o wynik alokowany do segmentów ubezpieczeniowych;
- w przypadku kontraktów inwestycyjnych – wynik z działalności operacyjnej, wyliczany w sposób zbliżony do wyniku technicznego zgodnie z PSR;
- w przypadku działalności bankowej oraz zagranicznej działalności ubezpieczeniowej – wynik z działalności operacyjnej według lokalnych standardów rachunkowości w kraju siedziby spółki lub według MSSF, będący wynikiem finansowym przed podatkiem.

11.4 Zastosowane zasady rachunkowości według PSR

11.4.1. PZU

PSR oraz różnice pomiędzy PSR i MSSF w zakresie dotyczącym jednostkowej sprawozdawczości finansowej PZU przedstawiono szczegółowo w Jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU za 2016 rok.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2016 rok dostępne jest na stronie internetowej PZU pod adresem www.pzu.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

11.4.2. PZU Życie

Zasady rachunkowości według PSR dotyczące PZU Życie są zbieżne z PSR dotyczącymi PZU.

Specyficzną różnicą dla PZU Życie są zasady dotyczące rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych według MSSF. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Podstawową różnicą pomiędzy PSR i MSSF w odniesieniu do rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie jest klasyfikacja kontraktów. W PSR nie ma pojęcia kontraktu inwestycyjnego, w konsekwencji wszystkie umowy klasyfikowane są jako umowy ubezpieczeniowe. Wg MSSF klasyfikację umów przeprowadza się zgodnie z wytycznymi zawartymi w MSSF 4, dotyczącymi klasyfikacji produktów jako umowy ubezpieczeniowe (podlegające MSSF 4), bądź kontrakty inwestycyjne (ujmowane zgodnie z MSR 39). W przypadku tych ostatnich przypis składki nie jest rozpoznawany.

11.5 Uproszczenia w nocie segmentowej

W nocie segmentowej zastosowano pewne uproszczenia dopuszczalne przez MSSF 8. Poniżej przedstawiono ich uzasadnienie:

- odstąpienie od prezentacji danych o alokacji wszystkich aktywów i zobowiązań do poszczególnych segmentów – wynika z niesporządzania i nieprezentowania Zarządowi PZU takich zestawień. Główną informacją dostarczaną Zarządowi PZU są dane o wynikach danych segmentów i na tej podstawie podejmowane są decyzje zarządcze, w tym o alokacji zasobów. Analiza dotycząca alokowanych do segmentów aktywów i zobowiązań ograniczona jest w głównej mierze do monitoringu spełniania wymogów regulacyjnych;
- prezentacja wyniku netto z inwestycji jedną kwotą jako różnicy pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami z inwestycji – wynikające z wewnętrznej oceny wyników segmentów w oparciu o taką łączną miarę wyników inwestycyjnych;
- niealokowanie do segmentu „inwestycje” przychodów i kosztów innych niż dotyczących zrealizowanych i niezrealizowanych przychodów i kosztów z inwestycji – wynikająca ze sposobu analizy danych tego segmentu oraz niepraktyczność takiej alokacji.

11.6 Informacje dotyczące głównych klientów

Ze względu na charakter działalności spółek Grupy PZU nie występują kontrahenci, od których przychody stanowiłyby 10% lub więcej łącznych przychodów Grupy PZU (rozumianych jako składka przypisana brutto).

11.7 Dane ilościowe

Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Składki przypisane brutto na zewnątrz	753	1 379	552	966
Składki przypisane brutto między segmentami	(2)	2	3	64
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	751	1 381	555	1 030
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(158)	(247)	(76)	(120)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	593	1 134	479	910
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(171)	(250)	(79)	(105)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	84	83	27	(13)
Składki zarobione netto	506	967	427	792
Dochody z lokat, w tym:	26	40	36	64
operacje na zewnątrz	26	40	36	64
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	12	36	17	27
Przychody	544	1 043	480	883
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(275)	(572)	(268)	(439)
Koszty akwizycji	(104)	(204)	(92)	(168)
Koszty administracyjne	(32)	(64)	(29)	(55)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	7	13	3	8
Pozostałe	(24)	(49)	(4)	(27)
Wynik na ubezpieczeniach	116	167	90	202

Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Składki przypisane brutto na zewnątrz	2 564	5 217	2 158	4 277
Składki przypisane brutto między segmentami	1	1	-	28
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	2 565	5 218	2 158	4 305
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(204)	(656)	(235)	(635)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	2 361	4 562	1 923	3 670
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(23)	(24)	(4)	(8)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	(22)	(9)	(20)
Składki zarobione netto	2 338	4 516	1 910	3 642
Dochody z lokat, w tym:	134	228	148	275
operacje na zewnątrz	134	228	148	275
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	18	88	13	33
Przychody	2 490	4 832	2 071	3 950
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(1 498)	(2 790)	(1 218)	(2 442)
Koszty akwizycji	(432)	(847)	(377)	(736)
Koszty administracyjne	(138)	(280)	(148)	(294)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	1	-	(6)	(3)
Pozostałe	(94)	(191)	(83)	(168)
Wynik na ubezpieczeniach	329	724	239	307

Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Składki przypisane brutto na zewnątrz	1 715	3 429	1 701	3 390
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 715	3 429	1 701	3 390
Zmiany stanu rezerw składek	(3)	(3)	-	-
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	1 712	3 426	1 701	3 390
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-	-	-
Składki zarobione netto	1 712	3 426	1 701	3 390
Dochody z lokat, w tym:	163	393	101	291
operacje na zewnątrz	163	393	101	291
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	1	1	-	-
Przychody	1 876	3 820	1 802	3 681
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(1 196)	(2 648)	(1 148)	(2 463)
Koszty akwizycji	(85)	(167)	(79)	(167)
Koszty administracyjne	(143)	(292)	(142)	(286)
Pozostałe	(25)	(31)	(21)	(38)
Wynik na ubezpieczeniach	427	682	412	727

Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Składki przypisane brutto na zewnątrz	384	792	292	538
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	384	792	292	538
Zmiany stanu rezerw składek	(1)	1	(1)	2
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	383	793	291	540
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-	-	-
Składki zarobione netto	383	793	291	540
Dochody z lokat, w tym:	71	251	66	78
operacje na zewnątrz	71	251	66	78
operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	454	1 044	357	618
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(358)	(850)	(257)	(421)
Koszty akwizycji	(33)	(67)	(24)	(49)
Koszty administracyjne	(15)	(30)	(15)	(30)
Pozostałe	(2)	(2)	(3)	(5)
Wynik na ubezpieczeniach	46	95	58	113

Inwestycje	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Dochody z lokat, w tym:	1 352	1 684	433	558
- operacje na zewnątrz	(200)	126	(520)	(401)
- operacje między segmentami	1 552	1 558	953	959
Wynik z działalności operacyjnej	1 352	1 684	433	558

Działalność bankowa	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Przychody z tytułu prowizji i opłat	382	597	140	279
Dochody z lokat, w tym:	1 193	1 868	407	972
- operacje na zewnątrz	1 193	1 868	407	972
- operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	1 575	2 465	547	1 251
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(116)	(194)	(61)	(112)
Koszty odsetkowe	(220)	(391)	(49)	(300)
Koszty administracyjne	(760)	(1 227)	(258)	(527)
Pozostałe	(112)	(168)	(68)	(95)
Wynik z działalności operacyjnej	367	485	111	217

Ubezpieczenia emerytalne	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Dochody z lokat, w tym:	2	3	1	2
operacje na zewnątrz	2	3	1	2
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody	33	61	32	56
Przychody	35	64	33	58
Koszty administracyjne	(11)	(24)	(8)	(17)
Pozostałe	-	(1)	(2)	-
Wynik z działalności operacyjnej	24	39	23	41

Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Składki przypisane brutto na zewnątrz	358	673	311	585
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	358	673	311	585
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(51)	(72)	(35)	(40)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	307	601	276	545
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(6)	(22)	(6)	(18)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(2)	5	(1)	4
Składki zarobione netto	299	584	269	531
Dochody z lokat, w tym:	1	9	5	9
operacje na zewnątrz	1	9	5	9
operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	300	593	274	540
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(181)	(366)	(165)	(332)
Koszty akwizycji	(66)	(130)	(60)	(121)
Koszty administracyjne	(28)	(55)	(31)	(61)
Pozostałe	-	-	(1)	(1)
Wynik na ubezpieczeniach	25	42	17	25

Ubezpieczenia - Ukraina	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Składki przypisane brutto na zewnątrz	63	115	48	106
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	63	115	48	106
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(11)	(14)	(1)	(17)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	52	101	47	89
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(30)	(51)	(16)	(48)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	9	9	(5)	9
Składki zarobione netto	31	59	26	50
Dochody z lokat, w tym:	3	7	3	11
operacje na zewnątrz	3	7	3	11
operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	34	66	29	61
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(16)	(26)	(7)	(25)
Koszty akwizycji	(16)	(32)	(15)	(27)
Koszty administracyjne	(6)	(12)	(6)	(10)
Pozostałe	5	11	6	10
Wynik na ubezpieczeniach	1	7	7	9

	1 kwietnia - 30 czerwca 2017	1 stycznia - 30 czerwca 2017	1 kwietnia - 30 czerwca 2016	1 stycznia - 30 czerwca 2016
Kontrakty inwestycyjne				
Składki przypisane brutto	8	21	14	61
Zmiany stanu rezerw składek	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	8	21	14	61
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek	-	-	-	-
Składki zarobione netto	8	21	14	61
Dochody z lokat, w tym:	2	21	(4)	2
operacje na zewnątrz	2	21	(4)	2
operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	10	42	10	63
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(9)	(38)	(7)	(56)
Koszty akwizycji	(1)	(1)	(1)	(2)
Koszty administracyjne	(1)	(3)	(2)	(5)
Wynik z działalności operacyjnej	(1)	-	-	-
Pozostałe segmenty				
Dochody z lokat, w tym:	4	4	3	2
- operacje na zewnątrz	4	4	3	2
- operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody	241	454	222	366
Przychody	245	458	225	368
Koszty	(248)	(484)	(223)	(375)
Pozostałe	6	23	3	7
Wynik z działalności operacyjnej	3	(3)	5	-

Uzgodnienia 1 stycznia 2017 - 30 czerwca 2017	Składki zarobione netto	Dochody z lokat ²⁾	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	967	40	(572)	(204)	(64)	167
Ubezpieczenia masowe	4 516	228	(2 790)	(847)	(280)	724
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	3 426	393	(2 648)	(167)	(292)	682
Ubezpieczenia indywidualne	793	251	(850)	(67)	(30)	95
Inwestycje	-	1 684	-	-	-	1 684
Działalność bankowa	-	1 868	-	-	(1 227)	485
Ubezpieczenia emerytalne	-	3	-	(1)	(24)	39
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	584	9	(366)	(130)	(55)	42
Ubezpieczenia - Ukraina	59	7	(26)	(32)	(12)	7
Kontrakty inwestycyjne	21	21	(38)	(1)	(3)	-
Pozostałe segmenty	-	4	-	-	-	(3)
Segmenty razem	10 366	4 508	(7 290)	(1 449)	(1 987)	3 922
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(21)	(19)	38	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	6	-	-	6
Wycena instrumentów kapitałowych	-	36	-	-	-	36
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	(2)
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	(20)	(20)
Korekty konsolidacyjne ¹⁾	2	(1 493)	32	37	(18)	(1 743)
Dane skonsolidowane	10 347	3 032	(7 214)	(1 412)	(2 025)	2 199

¹⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody netto z inwestycji”, „Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Uzgodnienia 1 stycznia 2016 - 30 czerwca 2016	Składki zarobione netto	Dochody z lokat ²⁾	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	792	64	(439)	(168)	(55)	202
Ubezpieczenia masowe	3 642	275	(2 442)	(736)	(294)	307
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	3 390	291	(2 463)	(167)	(286)	727
Ubezpieczenia indywidualne	540	78	(421)	(49)	(30)	113
Inwestycje	-	558	-	-	-	558
Działalność bankowa	-	972	-	-	(527)	217
Ubezpieczenia emerytalne	-	2	-	(2)	(17)	41
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	531	9	(332)	(121)	(61)	25
Ubezpieczenia - Ukraina	50	11	(25)	(27)	(10)	9
Kontrakty inwestycyjne	61	2	(56)	(2)	(5)	-
Pozostałe segmenty	-	2	-	-	-	-
Segmenty razem	9 006	2 264	(6 178)	(1 272)	(1 285)	2 199
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(61)	4	56	-	-	-
Wycena instrumentów kapitałowych	-	67	-	-	-	67
Wycena nieruchomości	-	(15)	-	-	-	(15)
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	(9)
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	(15)	(15)
Korekty konsolidacyjne ¹⁾	41	(915)	(43)	20	22	(1 177)
Dane skonsolidowane	8 986	1 405	(6 165)	(1 252)	(1 278)	1 050

¹⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody netto z inwestycji”, „Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Podział geograficzny 1 stycznia – 30 czerwca 2017 i na 30 czerwca 2017	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	10 818	673	115	-	11 606
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	519	-	-	183	702
Przychody netto z inwestycji	3 252	8	7	-	3 267
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(300)	(1)	-	-	(301)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	64	2	-	-	66
Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe ¹⁾	4 526	252	4	-	4 782
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	663	-	2	921	1 586
Aktywa	294 251	2 132	272	(1 393)	295 262

¹⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

Podział geograficzny 31 grudnia 2016	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe ¹⁾	2 650	276	4	-	2 930
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	622	-	2	-	624
Aktywa	124 510	2 021	262	(1 448)	125 345

¹⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

Podział geograficzny 1 stycznia – 30 czerwca 2016 i na 30 czerwca 2016	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane (wyłączenia konsolidacyjne i inne)	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	9 171	585	106	-	9 862
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	29	-	-	(29)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	395	-	-	-	395
Przychody netto z inwestycji	1 861	7	11	-	1 879
Wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji	(469)	(1)	-	-	(470)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	(7)	3	-	-	(4)
Aktywa trwałe inne niż instrumenty finansowe ¹⁾	2 258	295	4	-	2 557
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	443	-	2	-	445
Aktywa	112 096	1 951	262	(1 364)	112 945

¹⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

12. Emisję, wykupy i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

30 czerwca 2017 roku PZU wyemitował obligacje podporządkowane o następujących parametrach:

Parametr	Wartość
Łączna wartość nominalna obligacji	2 250 mln zł
Wartość nominalna i cena emisyjna jednej obligacji	100 000 zł
Data wykupu obligacji	29 lipca 2027 roku
Oprocentowanie	WIBOR 6M + 1,80% marży
Dni płatności odsetek	29 stycznia i 29 lipca każdego roku, począwszy od 29 stycznia 2018 roku, a skończywszy na 29 lipca 2027 roku
Możliwość wcześniejszego wykupu obligacji	29 lipca 2022 roku
Zabezpieczenie	Brak

Obligacje nie mają formy dokumentu, są zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA i notowane w alternatywnych systemach obrotu prowadzonych przez BondSpot SA oraz GPW.

Zobowiązania z tytułu obligacji na 30 czerwca 2017 roku zostały zaliczone do środków własnych PZU kategorii 2, zgodnie z art. 245 ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz z art. 72 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącznie II).

13. Niespłacenie lub naruszenie istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku ani w PZU, ani w jednostkach zależnych nie zaszły przypadki niespłacenia kredytów lub pożyczek lub naruszeń istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego.

14. Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzieliły gwarancji – łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu – jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji stanowiłaby równowartość co najmniej 10% kapitałów własnych PZU.

15. Dywidendy

Podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej sporządzonym zgodnie z PSR.

29 maja 2017 roku Zarząd PZU postanowił wystąpić do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PZU z wnioskiem w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku w kwocie 1 593 mln zł w następujący sposób:

- 1 209 mln zł, tj. 1,40 zł na akcję przeznaczyć na wypłatę dywidendy;
- 369 mln zł przeznaczyć na kapitał zapasowy;
- 15 mln zł przeznaczyć na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

29 czerwca 2017 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku zgodną z wnioskiem Zarządu PZU.

Dzień dywidendy ustalono na 29 września 2017 roku, a dzień wypłaty dywidendy na 19 października 2017 roku.

16. Sprawy sporne

Podmioty z Grupy PZU biorą udział w licznych sporach sądowych, arbitrażowych oraz postępowaniach administracyjnych. Do typowych sporów sądowych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą spory związane z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi, spory dotyczące stosunku pracy oraz spory dotyczące zobowiązań umownych. Do typowych postępowania administracyjnych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą postępowania związane z posiadaniem nieruchomości. Powyższe postępowania i spory mają charakter typowy i powtarzalny, zazwyczaj żadne z nich z osobna nie ma istotnego znaczenia dla Grupy PZU.

Większość sporów z udziałem spółek z Grupy PZU dotyczy czterech spółek: PZU, PZU Życie, Pekao i Alior Banku. Dodatkowo PZU i PZU Życie są stroną w postępowaniach przed Prezesem UOKiK.

PZU i PZU Życie uwzględniają roszczenia sporne w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na szkody znane, biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu oraz szacując wartość prawdopodobnego rozstrzygnięcia. W przypadku roszczeń spornych dotyczących waloryzacji rent w PZU Życie roszczenia ujmowane są w pozostałych rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych w kwocie rocznej wartości rent ponad odpowiadającą kwotę rezerwy ustalonej w ramach rezerw matematycznych na życie.

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku i do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w spółkach z Grupy PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych PZU.

Na 30 czerwca 2017 roku wartość przedmiotu sporu wszystkich 188 686 spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowania arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 178 070 mln zł. W kwocie tej 175 344 mln zł dotyczy zobowiązań, a 2 726 mln zł wierzytelności spółek z Grupy PZU.

Istotna zmiana wartości przedmiotu sporu postępowania sądowych przeciwko Grupie PZU w I półroczu 2017 roku jest wynikiem otrzymania przez Pekao pozwu mniejszościowego akcjonariusza Pekao o stwierdzenie nieważności i ewentualnie uchylenie uchwał Nr 5 i Nr 21 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Pekao z 19 kwietnia 2017 roku w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Pekao za 2016 rok oraz udzielenia Członkowi Zarządu Pekao absolutorium z wykonania obowiązków w 2016 roku. Wskazana przez powoda wartość przedmiotu sporu tego postępowania wynosi 170 989 mln zł. W opinii Pekao powództwo jest bezpodstawne a podana przez powoda wartość przedmiotu sporu nieprawidłowa (Pekao wystąpił o sprawdzenie i ustalenie wartości przedmiotu sporu).

Szacując kwoty rezerw na poszczególne sprawy uwzględnia się wszystkie informacje dostępne na datę przekazania niniejszego raportu okresowego, jednak ich wartość może ulec zmianie w przyszłości.

16.1 Uchwały ZWZ PZU w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

Pozwem z 30 lipca 2007 roku wszczęto postępowanie z powództwa Manchester Securities Corporation („MSC”) z siedzibą w Nowym Jorku przeciwko PZU o uchylenie uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie powoda – akcjonariusza PZU.

Zaskarżona uchwała ZWZ PZU podzieliła zysk netto za rok 2006 w kwocie 3 281 mln zł w następujący sposób:

- na kapitał zapasowy przekazano kwotę 3 261 mln zł;
- na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przekazano kwotę 20 mln zł.

Wyrokiem z 22 stycznia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w całości uchylił ww. uchwałę ZWZ PZU. PZU wykorzystał wszystkie środki odwoławcze, w tym skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który 27 marca 2013 roku oddalił tę skargę kasacyjną. Wyrok ten jest prawomocny i nie podlega dalszemu zaskarżeniu.

W ocenie PZU uchylenie ww. uchwały ZWZ PZU nie powoduje po stronie akcjonariuszy powstania roszczenia o wypłatę dywidendy przez PZU.

W związku z uprawomocnieniem się wyroku uchylającego uchwałę nr 8/2007, 30 maja 2012 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę o podziale zysku za rok obrotowy 2006 w sposób odpowiadający podziałowi zysku dokonанemu uchyloną uchwałą nr 8/2007. Sprzeciw do uchwały z 30 maja 2012 roku zgłosił MSC i został on zaprotokołowany.

20 sierpnia 2012 roku doręczono PZU odpis pozwu wniesionego przez MSC do Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym wymieniona spółka domagała się uchylenia uchwały ZWZ PZU z 30 maja 2012 roku o podziale zysku za rok obrotowy 2006, a wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na 5 mln zł. PZU złożył odpowiedź na pozew domagając się oddalenia powództwa w całości.

17 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy wydał wyrok, którym uwzględnił powództwo w całości i zasądził od PZU na rzecz MSC koszty procesu. 4 marca 2014 roku PZU złożył apelację od ww. wyroku, zaskarżając go w całości. Wyrokiem z 11 lutego 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił w całości wyrok Sądu Okręgowego z 17 grudnia 2013 roku, oddalił powództwo MSC i obciążył MSC kosztami procesu. Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny. MSC zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną z 9 czerwca 2015 roku. PZU złożył odpowiedź na skargę kasacyjną. Postanowieniem z 19 kwietnia 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej MSC do rozpoznania. Postanowienie jest prawomocne, nie podlega dalszemu zaskarżeniu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego i kończy postępowanie w sprawie.

W międzyczasie 16 grudnia 2014 roku MSC wezwał PZU do zapłaty 265 mln zł z tytułu odszkodowania w związku z uchyleniem uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006. PZU odmówił spełnienia świadczenia ze względu na jego bezzasadność.

23 września 2015 roku PZU doręczono odpis pozwu wraz z załącznikami, w sprawie wszczętej przez MSC przeciwko PZU o zapłatę 169 mln zł wraz z odsetkami ustawowymi od 2 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty. Powództwo obejmuje żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu pozbawienia MSC oraz J.P. Morgan (MSC nabył roszczenie od J.P. Morgan), jako mniejszościowych akcjonariuszy PZU, udziału w zysku za rok obrotowy 2006, w związku z podjęciem 30 czerwca 2007 roku przez ZWZ PZU uchwały nr 8/2007. Sprawa jest prowadzona przed Sądem Okręgowym w Warszawie. 18 grudnia 2015 roku PZU złożył odpowiedź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości. 1 kwietnia 2016 roku MSC złożył pismo procesowe, w którym odniósł się do twierdzeń, zarzutów i wniosków PZU oraz powołał nowe dowody w sprawie. 30 czerwca 2016 roku PZU złożył replikę na ostatnie pismo procesowe MSC wraz z wnioskami dowodowymi. Postanowieniem z 21 lipca 2016 roku Sąd skierował sprawę do mediacji, na którą PZU nie wyraził zgody. Na kolejnych rozprawach prowadzone jest postępowanie dowodowe.

Zdaniem Zarządu PZU roszczenia MSC są bezzasadne. W konsekwencji, na 30 czerwca 2017 roku nie dokonano zmian w prezentacji kapitałów PZU, mogących potencjalnie wynikać z uchylenia uchwały 8/2007 ZWZ PZU o podziale zysku za rok obrotowy 2006, w tym pozycji „Kapitał zapasowy” i „Zysk (strata) z lat ubiegłych”, a także nie korygowano środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

16.1.1. Inne wezwania do zapłaty dotyczące podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

W pismach z 17 grudnia 2014 roku Wspólna Reprezentacja SA wezwała PZU do zapłaty kwoty 56 mln zł oraz kwoty 1 mln zł tytułem roszczeń odszkodowawczych nabytych od akcjonariuszy wynikających z pozbawienia prawa do udziału w zysku PZU. PZU odmówił spełnienia świadczenia ze względu na jego bezzasadność.

Poza wyżej wymienionymi pismami akcjonariusze, byli akcjonariusze lub ich następcy prawni przesłali do PZU wezwania do zapłaty oparte o okoliczności faktyczne jak przedstawione powyżej. Niektórzy z wzywających nie wskazywali konkretnych kwot, lecz liczbę akcji bądź ograniczali się tylko do żądania zapłaty. PZU udzielał odpowiedzi na piśmie stwierdzając, że roszczenia nie istnieją i nie zostaną uwzględnione.

16.1.2. Inne postępowania sądowe dotyczące podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

19 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy doręczył odpis wniosku wraz z załącznikami w sprawie wszczętej przez spółkę Wspólna Reprezentacja SA o zawezwanie do próby ugodowej na kwotę 56 mln zł. Na rozprawie 19 lutego 2015 roku PZU odmówił zawarcia ugody.

Do PZU wpływały odpisy innych wniosków o zawezwania do prób ugodowych z żądaniami zawarcia ugód poprzez zapłatę kwoty z tytułu udziału w zysku za rok obrotowy 2006. Postępowania zostały już zakończone.

PZU odmawiał zawarcia ugód stwierdzając, że roszczenia nie istnieją i nie zostaną uwzględnione.

Przeciwko PZU wszczęto 7 procesów o zapłatę tytułem dywidendy lub odszkodowania. PZU składa odpowiedzi na takie pozwy konsekwentnie żądając ich oddalenia w całości. W sześciu sprawach Sądy Rejonowe w Warszawie oddaliły powództwa w całości (w pięciu sprawach wyroki są prawomocne, w jednej powódka złożyła apelację, na którą PZU udzielił odpowiedzi wnosząc o jej oddalenie w całości). W jednej sprawie Sąd Rejonowy umorzył postępowanie na skutek cofnięcia pozwu (postanowienie jest prawomocne).

16.2 Postępowanie Prezesa UOKiK wobec PZU

Prezes UOKiK decyzją z 30 grudnia 2011 roku nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 57 mln zł za stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję i naruszającej zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zawarciu przez PZU i Maximus Broker sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu („Maximus Broker”) porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia NNW dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, polegającego na podziale rynku zbytu pod względem podmiotowym poprzez przekazanie do obsługi Maximus Broker klientów PZU z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w zamian za rekomendowanie tym klientom ubezpieczenia w PZU i jednocześnie zakazał PZU stosowania zarzucanej praktyki.

Zarząd PZU nie zgadza się z ustaleniami stanu faktycznego i argumentacją prawną zawartą w decyzji, ponieważ przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całokształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej.

18 stycznia 2012 roku PZU złożył odwołanie od ww. decyzji (skutkujące brakiem jej uprawomocnienia się). W odwołaniu PZU wskazał m.in., że:

- żadne porozumienie (poza kurtażowym) pomiędzy PZU a Maximus Broker nie zostało zawarte;
- Prezes UOKiK błędnie pojmuje zasady zawierania umów ubezpieczenia z udziałem brokera;
- większość umów ubezpieczenia zawieranych przy udziale Maximus Broker była zawierana z zakładami ubezpieczeń innymi niż PZU;
- PZU i Maximus Broker nie mogą i nie mogły prowadzić działalności konkurencyjnej na rynkach, na których działają.

22 października 2012 roku PZU otrzymał odpowiedź Prezesa UOKiK na odwołanie, na którą 5 listopada 2012 roku PZU złożył replikę. 27 marca 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję Prezesa UOKiK z 30 grudnia 2011 roku. 21 maja 2015 roku Prezes UOKiK wniósł apelację. Wyrokiem z 6 grudnia 2016 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. 31 lipca 2017 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję Prezesa UOKiK z 30 grudnia 2011 roku. Wyrok jest nieprawomocny. Prezesowi UOKiK przysługuje od tego wyroku apelacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

PZU posiadał rezerwę na ww. karę, której wysokość zarówno na 30 czerwca 2017 roku, jak i na 31 grudnia 2016 roku wynosiła 57 mln zł.

16.3 Postępowanie Prezesa UOKiK wobec PZU Życie

1 czerwca 2005 roku Prezes UOKiK wszczął na wniosek kilku wnioskodawców postępowanie antymonopolowe wobec podejrzenia nadużywania przez PZU Życie pozycji dominującej na rynku grupowych ubezpieczeń pracowniczych, które mogło stanowić naruszenie art. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 82 Traktatu ustanawiającego

Wspólnotę Europejską. W wyniku rozstrzygnięcia toczącego się postępowania Prezes UOKiK decyzją z 25 października 2007 roku nałożył na PZU Życie karę w wysokości 50 mln zł za utrudnianie korzystania z ofert konkurentów.

Zarząd PZU Życie nie zgadzając się zarówno z ustaleniami stanu faktycznego, jak i argumentacją prawną zawartą w decyzji, złożył odwołanie do SOKiK, w którym sformułował 38 zarzutów materialno- i formalnoprawnych wobec decyzji Prezesa UOKiK. W ocenie Zarządu PZU Życie przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całokształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej, a w konsekwencji bezpodstawnie przyjęto, że PZU Życie posiada dominującą pozycję na rynku.

Po wieloletnich postępowaniach, 30 września 2015 roku PZU Życie zapłacił nałożoną karę w wysokości 50 mln zł oraz koszty procesu, którymi został obciążony. 18 marca 2016 roku PZU Życie wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną. Postanowieniem z 6 kwietnia 2017 roku Sąd Najwyższy przyjął skargę do rozpoznania na rozprawie. Termin rozprawy kasacyjnej wyznaczono na 26 września 2017 roku.

Z uwagi na zapłatę kary przez PZU Życie, zarówno na 30 czerwca 2017 roku, jak i na 31 grudnia 2016 roku nie istniała konieczność utrzymywania dodatkowej rezerwy z tego tytułu.

16.4 Zgłoszenie wierzytelności PZU do masy upadłości spółek z Grupy Kapitałowej PBG

PZU jest wierzycielem PBG SA („PBG”) oraz Hydrobudowy Polska SA („Hydrobudowa”), obie firmy z siedzibami w Wysogotowie k/Poznań, z tytułu wystawionych i zrealizowanych gwarancji ubezpieczeniowych (gwarancji kontraktowych).

W 2012 roku wszczęto postępowania upadłościowe względem PBG oraz Hydrobudowy. 21 września 2012 roku PZU przystąpił do ww. postępowań zgłaszając swoje wierzytelności do mas upadłości tych spółek.

PBG i Hydrobudowa należą do jednej grupy kapitałowej, której podmiotem dominującym jest PBG i wzajemnie poręczały swoje zobowiązania. Wszystkie wierzytelności, które zgłoszono do masy upadłości Hydrobudowy w kwocie 101 mln zł, w konsekwencji zgłoszono równocześnie do masy upadłości PBG.

8 października 2015 roku Sąd Upadłościowy ogłosił postanowienie, w którym zatwierdził układ zawarty z wierzycielami PBG, a 20 lipca 2016 roku wydał postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego. Postanowienie jest prawomocne. W wyniku realizacji układu i dokonanej redukcji wierzytelności do poziomu 20,93% należności zgłoszonej, PZU otrzymał 206 139 obligacji PBG o wartości nominalnej 21 mln zł oraz 24 241 560 akcji PBG o wartości nominalnej 24 mln zł. Zarówno obligacje jak i akcje nie zostały ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z uwagi na ich wartość godziwą określoną jako zerowa, lecz ujęte zostały w ewidencji pozabilansowej.

Na pierwszej liście wierzytelności przedstawionej przez syndyka Hydrobudowy sędziemu komisarzowi została uwzględniona wierzytelność PZU SA w kwocie 16 mln zł. Lista wierzytelności do masy upadłości Hydrobudowy nie została jeszcze ostatecznie ustalona. Postępowanie upadłościowe względem Hydrobudowy jest w toku, a ustalenie ostatecznej listy wierzytelności stanowi dopiero wstępny etap tego postępowania i poprzedza sporządzenie planu podziału (po przeprowadzeniu likwidacji masy upadłości).

16.5 Postępowanie sądowe przeciwko Pekao oraz Centralnemu Domowi Maklerskiemu Pekao SA

Przeciwko Pekao oraz jego jednostce zależnej - Centralnemu Domowi Maklerskiemu Pekao SA toczy się postępowanie sądowe z powództwa osób fizycznych o zapłatę za szkodę wyrządzoną w związku z nabyciem akcji oraz zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę wywołaną prowadzeniem postępowania egzekucyjnego. Wartość przedmiotu sporu na 30 czerwca 2017 roku wynosiła 206 mln zł. W I półroczu 2015 roku zapadł wyrok oddalający powództwo. Powodowie złożyli apelację od wyroku, zaskarżając wyrok w części, tj. co do kwoty 206 mln zł. W III kwartale 2016 roku zapadł wyrok oddalający apelację. Orzeczenie sądu II instancji zostało zaskarżone przez powodów skargą kasacyjną. Na 30 czerwca 2017 roku nie utworzono rezerwy na przedmiotową sprawę, oceniając prawdopodobieństwo wpływu środków jako niskie.

17. Pozostałe informacje

17.1 Transakcje z podmiotami powiązаныmi

17.1.1. Zawarcie przez PZU lub jednostki zależne istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie zawarły żadnej transakcji z podmiotami powiązаныmi, jeżeli pojedynczo lub łącznie byłyby one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe, za wyjątkiem transakcji opisanych poniżej.

Na podstawie umowy ramowej podpisanej 7 sierpnia 2013 roku pomiędzy PZU i PZU Życie, pomiędzy tymi spółkami udzielane są pożyczki pieniężne w polskich złotych, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 12 miesięcy. Suma pożyczek udzielonych przez każdą ze stron nie może przekroczyć 1 mld zł. Celem ww. umowy jest dostarczenie narzędzia zarządzania płynnością w Grupie PZU. Pożyczki nie są udzielane na warunkach rynkowych - od kwoty udzielonej pożyczki nie nalicza się odsetek, a z tytułu udzielenia pożyczki przysługuje pożyczkodawcy wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 100 zł za każdą zawartą umowę pożyczki – jednakże z uwagi na uczestnictwo obydwu spółek w PGK są one neutralne podatkowo. W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku PZU Życie udzielił jednej takiej pożyczki (2 czerwca 2017 roku na kwotę 500 mln zł, której spłata nastąpiła 27 czerwca 2017 roku).

17.1.2. Obroty i salda transakcji z podmiotami powiązаныmi

Salda i obroty wynikające z transakcji handlowych pomiędzy Grupą PZU a podmiotami powiązаныmi	1 stycznia – 30 czerwca 2017 roku i na 30 czerwca 2017 roku		1 stycznia – 31 grudnia 2016 roku i na 31 grudnia 2016 roku		1 stycznia – 30 czerwca 2016 roku i na 30 czerwca 2016 roku	
	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązane ²⁾	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązane ²⁾	Kluczowi członkowie kadry kierowniczej podstawowych jednostek ¹⁾	Pozostałe pomioty powiązane ²⁾
Składka przypisana brutto	-	2	-	3	-	1
w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	-	2	-	3	-	1
w ubezpieczeniach na życie (łącznie z wolumenami z kontraktów inwestycyjnych)	-	-	-	-	-	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	-	99	-	-	-	-
Pozostałe przychody	-	-	-	-	-	-
Koszty	-	2	-	-	-	-
Należności	-	16	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe	-	315	-	-	-	-
Inne zobowiązania	-	-	-	-	-	-
Aktywa warunkowe	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania warunkowe	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Osoby zarządzające wyższego szczebla, dane wg oświadczeń.

²⁾ Niekonsolidowane spółki w likwidacji oraz jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności.

17.2 Restrukturyzacja zatrudnienia

9 marca 2017 roku Zarządy PZU i PZU Życie podjęły decyzję o kontynuacji procesu restrukturyzacji zatrudnienia w PZU i PZU Życie. 22 marca 2017 roku PZU i PZU Życie zawarły porozumienie ze związkami zawodowymi działającymi w PZU i PZU Życie określające warunki zwolnień grupowych, liczbę osób objętych restrukturyzacją, kryteriów doboru do

zwolnień, pakietu finansowego, zasad ochrony wybranych grup pracowników oraz harmonogram przeprowadzenia zwolnień grupowych.

Przeprowadzenie restrukturyzacji zatrudnienia w PZU i PZU Życie zaplanowano na okres od 24 marca do 18 grudnia 2017 roku. Restrukturyzacja ma objąć do 1944 osób, w tym szacuje się, że redukcja zatrudnienia dotyczyć będzie do 956 pracowników PZU i PZU Życie z różnych grup zawodowych.

Koszty związane z wypłatą świadczeń na rzecz pracowników zwalnianych w związku z restrukturyzacją zatrudnienia zostały oszacowane w budżetach PZU i PZU Życie na 2017 rok i zostaną ujęte w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PZU za rok 2017.

Proces prowadzony jest zgodnie z przyjętym harmonogramem. W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku koszty związane z wypłatą świadczeń na rzecz zwalnianych pracowników wyniosły 12 mln zł. Pozostała rezerwa restrukturyzacyjna na 30 czerwca 2017 roku wynosiła 61 mln zł.

17.3 Kontrola UKNF w PZU Życie

W okresie od 27 września do 25 listopada 2016 roku UKNF przeprowadził kontrolę w PZU Życie w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych, w szczególności:

- sprawowania nadzoru przez zakład ubezpieczeń nad działalnością agentów ubezpieczeniowych;
- prawidłowości zawierania umów agencyjnych pod względem zgodności z przepisami prawa;
- przeprowadzania szkoleń i egzaminów dla agentów;
- prawidłowości zgłaszania zmian do rejestru agentów ubezpieczeniowych.

Do dnia sporządzenia sprawozdania PZU Życie nie otrzymał protokołu pokontrolnego.

17.4 Sytuacja na Ukrainie

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2017 roku, pomimo coraz bardziej zauważalnych oznak poprawy sytuacji gospodarczej i stabilizowania się sytuacji politycznej na Ukrainie, rynek ubezpieczeń nadal działał w trudnych warunkach wynikających ze słabej gospodarki kraju, niskiej aktywności klientów, blokowania przemieszczania towarów i usług poprzez wschodnią granicę i ograniczeń płynności systemu bankowego. Rynek charakteryzował się wysokim poziomem kosztów związanych ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych. Problemy z płynnością części systemu bankowego i powiązanych z nim firm ubezpieczeniowych skutkowały spadkiem poziomu zaufania ze strony osób fizycznych. Ogromnym wyzwaniem dla gospodarki Ukrainy stał się cyberatak wirusa komputerowego pod nazwą „Pety.A”, który w czerwcu 2017 roku dotknął wiele instytucji państwowych i firm prywatnych, w tym również tych z sektora ubezpieczeniowego. Skutki ataku wciąż są jeszcze szacowane i w perspektywie czasu mogą osiągnąć wartość kilku miliardów dolarów, nie licząc niewymienionych skutków biznesowo-politycznych, jak na przykład utraty zaufania inwestorów w wyniku kradzieży danych wrażliwych.

Niezależnie od tych uwarunkowań, PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie, dzięki dywersyfikacji portfeli i kanałów sprzedaży, były elastyczne na zmiany rynku, a realizacja wyznaczonych planów sprzedażowych wyniosła odpowiednio 94% i 121%.

Zarząd PZU we współpracy z zarządami PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie prowadzi stały monitoring ryzyk zewnętrznych oraz zmian w ukraińskich regulacjach prawnych. Przygotowano scenariusze reagowania na zmiany rynkowe i mechanizmy kontrolne. PZU nie zamierza wycofywać się z rynku ukraińskiego. Na dzień podpisania skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd PZU zakłada, że dalsza działalność PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie będzie kontynuowana zgodnie z przyjętymi założeniami, jednakże niestabilność gospodarcza na Ukrainie może w przyszłości wpłynąć negatywnie na sytuację finansową i wyniki finansowe PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie w sposób, który w chwili obecnej nie może być wiarygodnie przewidziany. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe odzwierciedla bieżącą ocenę Zarządu PZU w tym zakresie.

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko

Stanowisko / Funkcja

Paweł Surówka

Prezes Zarządu PZU

.....

(podpis)

Tomasz Kulik

Członek Zarządu PZU

.....

(podpis)

Roger Hodgkiss

Członek Zarządu PZU

.....

(podpis)

Maciej Rapkiewicz

Członek Zarządu PZU

.....

(podpis)

Małgorzata Sadurska

Członek Zarządu PZU

.....

(podpis)

Osoba odpowiedzialna za sporządzenie skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Katarzyna Łubkowska

Dyrektor
Biura Rachunkowości

.....

(podpis)

Warszawa, 30 sierpnia 2017 roku